

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXVI. évfolyam

Subotica, VASÁRNAP, 1925 február 22.

51. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délben
Telefon szám: Kiadóhivatal 8-58. ; Szerkesztőség 5-10

Előfizetési ár negyedévre 135 dinár

Kiadóhivatal: Subotica, Aleksandrova ul. 1. (Leibach-palota)
Szerkesztőség: Aleksandrova ul. 4. (Rossia-Foncière-palota)

Sárgult levél . .

Irtá: Prokopy Imre

Most, hogy a közoktatásügyi miniszter a nemzetiségi kisebbségek iskoláinak »leépítésére« irányuló terveibe felvette a magyarságnak még magykegyesen meghagyott néhány tanintézetét is, aggódva figyeljük a szerb sajtót, vajon akad-e tőle, mely védelmére kel a fenyegetett jognak, követi-e harsány tiltakozás a bejelentett romboló szándékot, különösen azok részéről, akik választási győzelmüket a Vajdaságban tagadhatalanul a magyar kézből ura-jukba ejtett golyócskák ezreinek köszönhetik?

Nem a kulisszámögötti halkszava ellenzésre, a négyesemközi kapacitására, a nyilvánosságtól elvont fogadkozásokra vagyunk kíváncsiak. Elszánt cselekedetet, nyílt állásfoglalást akarunk végre látni ebben a nekünk olyannyira fontos kérdésben.

A temérdek korteszéret után a legelőnőbb hálának a megnyilatkozását várjuk a magyar szavazatok segítségével szerzett mandátumok boldog tulajdonosaitól, és meghírsítást annak a kísérletnek, melynek bevallott célja a magyar nyelven való oktatás ugyszólván teljes eltörlése.

Caveant consules! A győztesnek nincs nagyobb veszedelme az elbizakodottságnál. A rohammal bevett pozíció megtartása gyakran sokkal nehezebb feladat, mint amilyen annak elfoglalása volt. Hannibál Capuában vesztette el a hadiáratot — csata nélkül. Seregének java elpuhult, segédsapatai jórészt elszéledtek.

Már pedig éppen ezekre az önkéntes és önkéntelen, de az eredmény szempontjából mindenképpen értékes segédsapátokra jó lesz vigyázni azoknak, akik most, a győzelem mámorában, esetleg hajlandók lennének megfedkezni az adott szó szentségéről. Nem kell félőnek a színvallástól és az igazságos ügy melletti tanúságtételtől. Pártjuk és az ország érdekeit szolgálják a jog és igazság bátor és meggyőződéssel szolgálatával. Megértő, okos, törvény- és alkotmánytisztelően alapuló politikával könnyen megerősíthetik és tartóssá varázsolhatják azokat a kötelelékeket, melyek a választási küzdelem során nemcsak a mézes-mázos ígéretek aranyzárlatából, hanem — sajna — a fenyegetések és a terror csörgő láncából is szövődtek.

Ha a magyar szavazatok támogatásának ellenszolgáltatása majd abban jut kifejezésre, hogy a közoktatásügyi miniszter fenyegetése valóra válik; ha elismerés és hála helyett újabb és égbekiáltó jogfosztás lesz a jutalma a hiszékeny és könnyen befolyásolható magyar tömegeknek; ha dörön alkalmazott jogtörpással csúfítják a faji kötelességtől talán jóhiszeműen eltántorodott vagy különböző praktikákkal elterelt magyar választók előlegezett bizalmát; akkor nincs több földi hatalom, mely megismételhetné a februárius 8-iki csodát, nincs többé az a választási csalafintás,

mely tévútra vezethető s nincs az a hatósági megfélemlítés, mely újra a mindenkori hatalom igáiába hajthatná a kiábrándult, megalázott, becsapott és vérgisértett magyar tömegeket.

A skupstinában a vajdasági magyarságnak nincs külön képviselője. A magyar szavazók támogatásával megválasztott szerb képviselőkre hárul tehát a feladat, hogy őrtálljanak a törvénynek és az alkotmánynak a jogérvényesség szellemében való végrehajtásánál. Ne tőrjék a tanszabadság, az anyanyelven való oktatás ellen készülő merényletet! Jusson eszükbe, hogy volt idő, mikor magyar emberek szálltak síkra az akkori szerb nemzeti kisebbség megtámadott jogainak védelméért, kertelés nélkül, nem a fehér asztalnál vagy a kávéházi fedezékben, hanem a nyilvánosság előtt, a lapok hasábjain, népgyűléseken és a törvényhatóság termében.

Bizonyosságul, okulásul és követendő példának, hadd álljon itt a múlt emlékeiből véletlenül előkerült egyik »sárgult levél«:

A zombori szerb radikális párt
végrehajtó bizottságának,

Zombor.

A demokratikus választójognak igazi hívei bizonyára sajnálattal vették tudomásul a zombori szerb radikális pártnak a helybeli lapokban is közölt azon elhatározását, hogy a februárius hó folyamán megtartandó népgyűlésén való részvételtől a zombori szerb demokraták aktív közreműködése miatt tartózkodni fog.

Csatára, döntő mérkőzésre készülünk, s ahelyett, hogy vállelve buzdítkodnánk a győzelem összes előfelteteinek a megteremtésén, az ütközet előestéjén hírtelen megbontják sorainkat, rést törnek a mi hadállásunkban. És mindezt miért? Azért, mert a szerb radikális pártnak véletlenül más az egyházpolitikája, mint a szerb demokratáknak! Távolról sem kicsinylem ennek az oknak a fontosságát, hiszen jó magam is azok közé tartozom, akik a legnagyobb mértékben elítélik a kormánynak a szerb egyházi autonómia vagy, teszem, a horvát alkotmány felüggesztésének a kérdésében követett erőszakos eljárását, mint a hogy esküdt ellensége vagyok a közszabadságok ellen irányuló mindenfajta merényletnek. — mindazonáltal szeretettel kérdelem, hogyan függ ez össze az általános, egyenlő és titkos szavazati jognak a kérdésével és mennyiben kapcsolatos ez a mi februáriusi népgyűlésünkkel, amelynek egyik fő pontja éppen az Önök egyházi alkotmányát is lábbal lépő kormány elleni bizalmatlanságnak a kimondása lesz-e? Ha mást nem, hát ezt az egy szempontot kellett volna figyelembe venniük s akkor bizonyára másképpen szólott volna az említett párttáborzat is.

Nem álattom magamat azzal, hogy az igen tisztelt végrehajtó bizottságot rávehetném határozatának a megmártására. Csak fájlalni tudom, a demo-

krácia minden igaz hívével együtt, hogy az Önök pártja éppen a legkritikusabb időben, a biztos győzelem hajnalán, egy »házi« perpatvar miatt kikapcsolódott abból az országos mozgalomból, amely Magyarország szebb jövőjét, gazdasági és kulturális fejlődését a törvény és jog uralmát s így közvetve a szerb egyház autonómiájának a sérthetlenségét is biztosítani fogja.

Zombor, 1913. februárius hó 1.

Prokopy Imre.

a választójogi szövetség zombori fiókjának elnöke.

Sokféleképpen kommentálható ez a nyílt levél és nem egy érdekes tanulságot lehetne belőle leszűrni.

Most csak annak a megállapítására szorítkozom, hogy akkoriban akadtak magyar emberek, magyar szervezetek és magyar politikai pártok, akik és amelyek a kormánytól előszeretettel falrafestett nemzetiségi mumussal nem törődve, teljes háttározottsággal szembe fordultak a jogfosztás minden kísérletével és a szerb és horvát testvérek jogainak megvédelmezéséért még elszántabban küzdöttek, mint maguk a közvetlenül érdekelték.

Talán nem egészen hiábavaló kis- sé fellebbenteni a fátylat a közelmúlt analóg eseményeiről, és nem időszertlenül az ilyen »sárgult levelek« intelmét megszívlelésül felülitani. Vajon lesz-e foganatuk?

Szorosabb együttműködésre szövetkeznek az ellenzéki pártok

A demokrata-párt francianyelvű broszurát ad ki a választásokról

Beogradból jelentik: Az új nemzetgyűlés ülészakának közeledtével a legközelebbi napokra már a politikai élet felélenkülését várják, mert arra számítanak, hogy hamarosan ismeretessé válnak egy a kormány, mint az ellenzéki taktikai tervei. Az ellenzéki blokk vezetőinek újabb konferenciáját hétfőre már össze is hívták és azon a demokrata-párt megbízottain kívül Korosec, Spaho, továbbá a Radics-párt részéről újból Radics Pavle és Polics Vladisláv dr. — az utóbbi mint a Zajednica reprezentánsa — vesznek részt. Ezen a konferencián előreláthatólag már konkrét formában tárgyalás útján kerülni az egységes ellenzéki pártklub létesítése, amelyet hír szerint »a megegyezés pártjainak jugoszláv klubja« néven fognak megalakítani. Ezenkívül újra foglalkozni fognak az internálva tartott Radics-párti vezetők ügyével is, mert minden jel arra mutat, hogy a kormány a parlament megnyitására sem hajlandó szabadlábra helyezni az internáltakat.

A zagrebi rendőrség hír szerint újabb terhelő anyagot állított össze, amelyek alapján ismét közvetlenül a bíróságnak fognak átadni a Radics-párt internált vezetőit, anélkül, hogy közben szabadlábra helyeznék őket. Ez a körülmény nemcsak Zagreb-ban, hanem beogradi ellenzéki körökben is élénk vitára ad alkalmat és az ellenzéki sajtó szokatlanul éles hangon támadja emiatt a kormányt. Az ellenzéki sajtó »jogállamhoz nem méltó eljárásnak« minősíti azt, hogy a kormány két bírósági határozat ellenére is törvényes jogalap nélkül internálva tartja a Radics-párt megválasztott képviselőit. Ugy látszik, hogy ez a kérdés már a nemzetgyűlés első ülésén is viharos jelenetekre fog vezetni.

A Radics-párti mandátumok megsemmisítése ügyében sem történt még döntés. Egyes beavatottak szerint a kormány egyáltalán nem fog ehhez az eszközhöz nyúlni. — mások viszont úgy tudják, hogy a kormány meg akarja semmisíteni mind azoknak a mandátumait, akik a le- tartóztatottakkal egy listán szere-

peltek. Ilyen módon a Radics-párti képviselők mandátumainak nagy többsége megsemmisülne és a kormány fölényes többséghez jutna a parlamentben. Egy harmadik verzió szerint csak azokat a képviselőket fosztanák meg mandátumuktól, akik ellen bünvádi eljárás indult. Ebben az esetben azonban az erőviszonyokban nem történék változás, mert a mandátumuktól megfosztott képviselők helyét Radics-párti helyetteseik foglalják el.

A vörös segélyalap és a Radics-párt

A kormány, a jelek szerint, arra törekszik, hogy a nemrég leleplezett kommunista üzelmeket részben áthárítsa a Radics-pártra. Beogradban tudvalevőleg a vörössegély című kommunista szervezetnek jöttek a nyomára, amely igen sok beogradi kommunistának juttatott kisebb-nagyobb összegeket. A beavatottak valószínűnek tartják, hogy a rendőrség ezzel kapcsolatban még egyéb közéleti személyekre kellemetlen leleplezésekkel is fog szolgálni, amely főként a Radics-párti vezetőket fogja kompromittálni.

A demokrata-párt könyvet ad ki a választásról

A demokrata-párt főbizottsága tovább folytatja a választási erőszakosságokat bizonyító adatok összegyűjtését. A párt ismét közzétett egy újabb dokumentumot: Jovanovic batinaí főszolgabíró levelét, a melyben egy községi jegyzőt kioktat arra, hogy zavaria szét a demokrata, de általában az ellenzéki pártok választási gyűléseit.

A bolgár határmentén levő bregalnicei választási kerületből kapia a demokrata-párt a legtöbb panaszt. A kerületben levő demokrata-párti lakosságot, a főbizottsághoz érkező hírek szerint, a hatóságok állandóan zaklatják. A párt a panaszok kivizsgálására a napokban elküldött egy három képviselőből álló bizottságot, amely szombaton azt jelentette, hogy a hatósági terror, nemhogy csökkenne, de erősödik a kerületben.

A hatóságok a demokrata-párt híveit állítólag újabb arra kényszerítik, hogy adjanak írásos bizonyítékot arra nézve, hogy Bulgáriából kapott utasításra szavaztak a demokrata-pártra. A főbizottság ebből arra következtet, hogy a kormány meg akarja semmisíteni a kerület két demokrata mandátumát.

A demokrata-párt egyébként egyidejűleg megjelenő szerb és francia nyelvű könyvben készül nyilvánosságra hozni a választási erőszakosságokra vonatkozó bizonyítékait. A könyvtől nagy hatást várnak ellenzéki körökben.

A kormány tagjai a miniszrelnöknél

A kormány szombaton nem tartott minisztertanácsot. *Pasics* miniszterelnök délelőtt és délután is bent volt hivatalában és *Vukics* postaügyi, *Mietics* földművelésügyi, *Surmin* kereskedelmi miniszterek és *Triikovics* Márkó helyettes-miniszterelnök látogatását fogadta.

Iparművészeti kiállítás Suboticán

Nagyszabású kiállítás nyílt meg a suboticei városháza előcsarnokában.

A kiállítás gazdag anyagát főként iparművészeti, néprajzi és piktorális munkák alkotják. A legnagyobb számmal a koszovói háziipar van képviselve: vagy hatvan darab szébbnél-szebb, muzeális értékű, aranyhímzésű kendő, ujjas és dolmány, a tizenhatodik és tizenhetedik századból, abból az időből, amikor a szerb háziipar reneszánszát élte. A háziipar pompás anyagán kívül a jugoszláv festőművészet legkiválóbb mestereinek munkái szerepelnek a kiállításon. A sok értékes vászon közül *Dobrovics* Petárnak, a beogradi festőakadémia tanárának, a modern szerb piktura egyik legjelentősebb képviselőjének egy kisebb expreszionista munkája érdemel első sorban megemlítést. Feltűnően jó hatása, erőteljes művészi munka *Glako-*

vicsnak, a jónévű horvát festőnek »Borac« című vászna is. *Golovcsenko*, a nagytehetségű karikaturista politikai természetű, ötletes, bravurosan megcsinált három rajza közül a legjobb: *Pasics párbaja a blokkal*, amellyel a centralizmus és a decentralizmus képviselőinek szemlélőmoharcát teszi nevétségessé. Igen értékes *Berakovics* szocialista-portréja és *Alekszics* néhány finoman kidol-

gozott csendélete, de dicséretreméltó művészi kvalitásokat árul el még *Csirin*, aki *Pasics* miniszterelnök és *Príbics* Szvetozár sikerült szobor-portréival szerepel a kiállításon.

A jugoszláv piktorok képei között szembeötlők néhány magyar festő munkája is. Köztük a nemrégiben elhunyt bánáti piktoré, *Szalay* Jenőé a leggyelemneméltőbb.

A választási kudarc miatt belső harc tört ki a szocialista-pártban

A pártlap szerkesztője a vezetőket okolja a bukásért

*Tatic*s Pavle, a Noviszadon megjelenő *Szloboda* című szocialdemokrata pártlap szerkesztője, a munkáskamara igazgatója a *Szloboda* legutóbbi számában feltűnésteltő cikkben foglalkozik a szocialista-párt választási kudarcával.

*Tatic*s cikkében a többek közt megállapítja, hogy azok a panaszok, amelyek a kormány választási terrorja ellen elhangzottak, a proletárság körében figyelembe nem vehető. Volt ugyan terror, de azt kizárólag az agitátorok érezték, akik mint az apostolok, életük kockáztatásával járták a falvakat. De a szavazók tömege, a proletáriátus nem érezte a terrort annyira, hogy emiatt el kellett volna árulniok saját ügyüket.

Ezzel szemben — folytatja *Tatic*s — a németek minden terror ellenére kitartottak a németpárti jelöltek mellett. Hivatkozik a Radies-párti horvátokra, akik szintén kitartottak és megemlíti a temerini magyarokat, akik részben a *Davidovics*, részben a magyar pártra szavaztak és nem a nemzeti blokkra.

Teliesen érthetetlen szerinte az a kifogás, hogy a proletárság ezuttal a terror miatt szavazott a burzsoá pártokra.

*Tatic*s Pavle az ügyről a következőképpen nyilatkozott a *Bacsmegyei Napló* munkatársa előtt:

— A cikkkel rá akartam mutatni arra a szomorú tényre, hogy amíg

a németek és horvátok kitartottak jelöltjeik mellett minden nehézség ellenére is, addig a szocialdemokraták, anélkül, hogy ellenük különösebb terror érvényesült volna, nem tették meg kötelességüket. Pedig a kötelességet éppen akkor kell leginkább teljesíteni, amikor legnagyobb a terror. Dr. *Szekulics* Milánnal nekemsemmiféle nézeteltérésem nincs, annál több elintézni valóm van azonban másokkal, akik ellen az áprilisban Noviszadon megtartandó választási pártkongresszus elé fogom terjeszteni kifogásaimat. Egy noviszadi délutáni lap szerint a *Szloboda*, a párt hivatalos lapja hosszú ideig nem fog megjelenni. Ez lehet a kivánsága az egyik frakciónak, azonban a lap legközelebbi száma jövő vasárnap pontos időben megjelenik. *Pártszakadás nem lesz, akinek nem tetszik a többség álláspontja, lépjen ki a pártból.*

A noviszadi szocialista-párt egyik vezető tagja a következőket mondotta:

— A pártban nagy elvi és személyi ellentétek vannak. A párt tagjainak egy része nem helyesli *Tatic*s politikáját, amely ellenkezik a szocialista felfogással. Az utóbbi időben nagyobbarányú akció is megindult *Tatic*s ellen, mert mint képviselőtestületi tag a burzsoázia szolgálatában állott. Zokon veszik tőle azt is, hogy a háborús években nagy hazafi volt

és hazafias verseket írt, amiket könyvalakban is kiadott, a háború előtt pedig munkásokat támadó polgári lapot szerkesztett. Azonkívül szemére vetik *Tatic*snek azt is, hogy bizalmat szavazott *Stefánovics* Zsarkó polgármesternek, amit mint szocialistának nem lett volna szabad megtennie. Azt szintén nehézményezi a párt, hogy *Tatic*s a Szlobodában egy szóval sem emlékezett meg a szentái és kanizsai történetekről.

Dr. *Szekulics* Milán munkatársunk kérdésére kijelentette, hogy nincs tudomása oly ellentétekről, amelyek a pártszakadást elkerülhetlenné tennék. Amennyiben vannak is ellentétek, azok a pártfórum elé tartoznak és amíg a párt nem dönt, addig nem lehet pártszakadástól beszélni. A párt, különben a legközelebb dönt a válság ügyében.

Ujból eltűnt két budapesti urilány

Az egyik leány anyja megőrült

Budapestről jelentik: A rendőrséget újból két fiatal urilány eltűnésének ügye foglalkoztatja. A Hitebank igazgatójának leányát, *Stettner* Vilma még mindig nem sikerült előkeríteni, most pedig hasonlóan rejtélyes körülmények között tűnt el *Landau* Tivadar gyáros Teréz nevű leánya és annak barátnője, *Littmann* Rózsi.

A két leány hétfőn távozott el hazáról és azóta nem került elő. Utoljára két férfi kíséretében látták őket, az egyik, aki *Littmann* Rózsival ment, elegáns, idősebb ur volt, aki öszülő bajuszt és oposzum bundát viselt. A másik ur, *Landau* Teréz kísérelője, fiatalabb, szintén feltűnően elegáns, szőke férfi volt. A leányokon a jelzett délután a hétköznapi öltözetnél elegánsabb ruha volt.

A rendőrség megindította a nyomozást, amely azonban semmi eredménnyel sem kecsegtet. *Landau* Tivadarné leánya eltűnése miatt súlyos idegbajt kapott, úgy, hogy szanatóriumba kellett állítani.

Az utolsó játék

Írta: *Terescsényi György*

Az öreg a kemence szájánál gubbaszkodott. Nagy rakás kukoricacsutka hevert előtte a saralt padozaton és fölhevített lábai iránt alacsony zsámoly támaszkodott a kuckó pereméhez. Azon mőtöszkált az öreg reszkető keze; dohányt vágott és szembefordulva a kemencével néha-néha kukoricacsutkát vetett a zsarátokra. Ilyenkor letette jobbkezeből a széles, törött kaszadarabot, amelynek egyik végére otromba fanvél volt fölérősítve körülcsavart dróttokkal.

— Hamar elég a csutka. — szüremletit át fejen a gondolat vékony világossága, de másrészt semmire sem gondolt.

Öreg volt már. Hátában elgömbült a gerinc és izületeit a hetven éve tartó földtúrás formátlan vastagodásokkal pókosította el, nyaka vékony volt és kis, kopasz feje gyöngén reszketett.

A dohányt vagdalta ütemes egyformasággal és a lopvanevelt, fekete-barna levelek tompán harsogtak a kifent penge alatt.

— Elfogv már ez is. — pislogott a világosság a sarga halántékok mögött.

Pislogott a világosság... a tűz, a szeba, a behunvörgő szürke ég és a hajbökölő öregemberben az élet...

Szük ablak eresztette be kívülről a derengést, a porlepet, fakó táblák kibámultak a havas határra ahol félméteres hó alatt aludt a föld, az őszibuzza, az ugar, a herés, Sürü, nehéz felhők söpörtek a könvörögésre nyuló fák ágait és az ég alá kanvarodó országot fölött, a hanyattló vörös nap felé kitérte kariat a mezedermedt szélmalom.

Alig mozdult valami kívül és belül, a gyermek is elcsöndesedett a lócán és az ablak alá tolt nehéz tölgyfaasztal lapjára hajolva színes papírszeletekkel babrálgatott.

Szőkefejú, pufók fiucska volt, homo-

konnott, rövidesontu fajta, nagy, busa fejében két villogó, fekete bogár, úgy ötévesforma: az unoka.

Apja és anyja még hajnalban indultak el, be a városba, hegyvására, kocsin, amikor a gyerek még aludt. Apja, a széles, földetseprő subában, komoran és szótalanul, mert errefelé ilyenek a földzülöttei, keveset szólnak és lassu mozdulatnak, akár az anyja, az alacsony, soványvarcu parasztasszony, olvanok, mint a meztelen, néma földék, a barna és kemény hantok, mint a homokos, szikverte talaj, amely alól lassan mozdul, észrevétlenül szökken elő és hanyatlik el az élet. Csak nézi, nézi őket az ember... vágvnezsdtit, életindító tavaszon; perzselő életérlelő, izomfonnyasztó nyárran; bubaszenderült, aranvsugaras, löllakott őszön és a fagybavert, sikotcsöndes, halálkődös téli alkonvaton... csak nézi, nézi őket az ember.

Hogy milyen egyformák és változhatatlanok milyen kezdettől valók és el nem gömbülők olvanok, mint az igazság és mint a törvény. Életükben holttukban egyformák, valóságcsak, meztelenek és felmetesek. Akár a ház, amelyben laknak, a ruha amiben járnek szerszámok, amiket mondogatnak és a szavak, amiket mondogatnak a széles térségeken, az ég és a föld között.

A vén paraszt, a látszadező gyermek anyja, a vén pártás, a huncutkodó öreg horát így üldögélt ott a kemence száján előtt. Piros paraszok melege csölkeltatta előrebillent fejét, löleső langyos cirógatás az öreg csontoknak és fölé lehunyt szeméi elrévedtek a karkakés lassu mozdulásain, amint az öntudatról levált kar ujjai dohányleveleket szűrték a horogvadász penge alá.

Ekkor hirtelen mellbedőtte valami, éles és metsző hasítás, mintha késszenge utána rést a bordái között és vad komor morgással fölvert r áa megrémült öreg szív.

Baloldalt érezte a nyilamlást, éppen a

szíve iránt, a vér leszaladt a fejéből, a koponya fölmeredt és hátra fordult. Feloldalt, az ablak világossága felé és utána húzta a hajlott vállakat, a hervadt kékeres kart és a megropant derékot.

— Jaj... nyílt meg a fogatlan száj és ugy is maradt kitéva az üveges szemek alatt és lehelletfogyottan, mint a kőbevésett rémület.

Csönd.

A gyermek, ott az asztallapján fölémelte a szőke-pelyhes fejét és ránézett. Láta az ismerős szemeket, a száját, a félig kicsillanó nyelv fakó darabját és elmosolyodott.

Az alkonvat berévedt az ablakon, kívül, az ólomorcaju égen tétova varjúrajok libegtek, ember, állat nem mozdult alant, csak a fülkönyvörögtek föl a hóból a hideg magasságok felé.

— Hi, hi... hangzott a gyermek kuncogása a szobában és a lóca vastag falfalában percegett a szu...

Eltelt néhány perc. A hátrafordult koponya moccanás nélkül bámult az ablakra ahol a gyermek ismét aláhajló telecskéje éppen a ráma világosságába esett: kerek és barna árnyékát puhán rajzolta ki benne a föllángoló, röt szűrkéve.

Már, már elmúlt minden, mintha a szu is engedett volna, amikor hirtelen még egy taszítást kapott. Ez mélyebb és gyilkosabb volt, mint az első mintha tüzes körmök kaptak volna a torkába és írtözatos szoritással nyomták volna csigolyáihoz a gévét.

Hang nem jött ki az eltátott szájon, csak a lölőgő kar ujjain futott végig a deleies remegetés és a marakhaszorult karkakés heve sercegett a földön.

Ekkor árnyék suhant át a szobán, a mestorgerendén, mintha megrögzött volna és a feszület, amely eddig éles-feketéen vált el a fal fehéritől mintha aláhullani készült volna megrögzött és ölelésre tárt kariatival az asztalon motoszkáló gyermekre... a falfarkány szé-

lén, kívül a hópárnás ablakkönyöklön ott ült a madár.

Zömök, macskaforma állat; vörös szemek voltak, csőre elveszett a felborzolt, szürkepettyes tollakban és metsző sikoltása széthasította a homályos szoba csöndjét:

— Ku-vik... ku-vik... ku-vik...

A gyermekben nagyot kiáltott a döbbenet és az öröm. Hátrakapta fejét az ablaktól, majd kövér, maszatos kezeivel ismét odakapott a légvirágos üveghez.

— Ny... hi-hi... madár...

A kéz megrögzött az ablakon és a zöreire föllebent kívül az állat. Puhán repüléssel ivelt át a díofán és eltűnt a szitáló alkonvaton.

— Hi-hi... ku-vi... ku-vi... — rikoltott utána a gyermek és hátranézett az öreg felé örömpeső, gyermekes vihorázással.

— Óiedapa... ku-vi... ku-vi... ku-vi...

Leikendező feje ott imbolygott az ablak világosságában, éles kis torka harsánvan kiáltozott és a sötét szobasorok mélyén, mozdulatlan, fekete tömegben ott vonaglott a haláltusát vivó ember elorzult alakja.

— Ku-vi... ku-vi... ku-vi...

Most már egész testével az ablak felé fordult. Elránduló karja a földre söpörte az összemélt dohányt, balkeze a torkát kanarászta, jobbáiban pedig hideg kék villongással táncolt és remegett, a test minden lüktető rándulására mozdult és hulladozott a széles kaszakés.

Percek multak el így és a csönd iszonyu torka fölsítozott a homályban. A mozdulatlan halalos csönd és a napatlan, ködhevesző busztaság mélyén, napon távol és nagyvon gyöngén, kísérteties titúlással sirt föl valami tanvanortán a kutvavonítás... Az ablak keresztáfa átívelt a világos kereten, át a szobán, át a világon és átölelte a mindenséget, a kétfeléfutó vonal végtelenbe merülő ölelésével. És a szögökkel ál-

LEVELEZÉS

Ki öhaitana szorakoztatni 25 éves kereskedősegédet? Leveleket »Komoly« jelígeré a kiadóba kér. 1298

Két csinosnak mondott urileány szorakozásból levelezne két viczedélyű urifival. Leveleket »Tavas és Ibolya« jelígeré a Bácsmegyei Napló továbbít. 1561

Destilacija Drva D. D.

Zagreb-Tešić Ajánl elsőrendű retorta faszenet vagonteleiben. — Képviselet Subotica részére Révai Adolf Subotica 529 Telefon 551.

HÁZASSÁG

Gazdag körökben. Jugoszláviában, Csehszlovákiában, Ausztriában, Romániában. Magyarországon diszkrétan közvetített házasságokat Nagy Jenő úzenyvelőve fennálló irodája. Budapest. Rákóczi ut ötvenhét/b. 991

Felhívom a házasulandók figyelmét törvényesen bejegyzett házassági irodámra. Összekötéseim egész Európára kiterjednek. Munkatársak minden országban. Sobestvén Imre, Budapest, Királyutca ötvenegy. (Cégnélküli levelezés). 1464

KANADA

Szeretne ön is Kanadában levő férjéhez vagy atyjához menni? Vannak már Kanadában rokonai vagy barátai, kikhez szeretne kivándorolni? Akar ön is Kanadába menni hogy ott farmot szerezzen magának? Ha Kanadába akar menni és a fenti vagy más kérdésekre pontos felvilágosítást öhajt, forduljon a következő címre: CANADIAN PACIFIC Beograd: Wilsonov Trg 107. Zagreb: Petrinjska ul. 40. 1250

FOGLALKOZÁS

Mérlegképes könyvelő, szerb, magyar és német felső keresk. iskolai képzettséggel, több évi bank és keresk. gyakorlattal, a levelezésben is jártas, állását változtatná. Emlenne pénzintézethez, nagyobb ipari vagy keresk. vállalathoz nagyobb vajdasági városban. esetleg Kikindán. Becces megkeresést a kiadó továbbít. 1282

Ispáni állást keres gazdasági iskolát végzett, belterjes gazdaságban hosszabb időn át szerzett gyakorlattal. Cím a kiadóban. 1520

Okleveles gépészmérnök állást keres. Megkereséseket »Gépészmérnök 36« jelígeré a »Bácsmegyei Napló« kiadóhivatala Novisad, Wilson-tér 7. továbbít. 1511

Iómunkás kötőű. finomabb munkára ajánlkozik. Címeket a kiadóba kér. 1529

Lakást (belterületi, utcai szoba, konyha, előszoba, világítás) kap takarításért zvermektelen, tisztaság-szerető, megbízható, jobb házaspár. Bem-u. 17. Urasági helyen már alkalmazott előnyben. 1469

Érettségizett gyakornok felvétetik. Irásos ajánlatok Hütter Árpád rövidtávú áranyagkereskedéséhez címzendők. Subotica, Sudarevićeva ul. 4. 1476

Intelligentes Fräulein Deutsch, Kroatisch u. Ungarisch sprechend, sucht Stelle als Erzieherin in nur besserem Hause. Besitzt Jahreszeugnisse Geil. Zuschriften an Frau Topalović Osijek I. Reiserova ul. 89. 1558

Intelligentes Fräulein mit Jahreszeugnissen sucht Stelle. Brief erbeten in die Administration des Blates. 1559

Deutsche Erzieherin mit Französisch, klawier und etwas serbisch sucht sofort Posten. Adresse in die Administration. 1522 Híajléset miatt cimbalnok, hegedűk kottakönyvek olcsón eladók. Kudlik Ádám hangszerkészítőnél. 1560

Szőlőkezelő, vagy pincemesteri állást keres szőlészeti, borászati szakiskolát végzett, a kereskedelmi pincézet terén hosszabb gyakorlattal rendelkező 37 éves egyén. Szíves megkereséseket Bojtár Károly Vukovar, Ribarska ul. 19. 1562

Utazói, esetleg másilyn bizalmi állást keres kereskedelem minden ágában jártas, kereskedelmileg képzett, magyarban, némethen perfect, szerbül gyöngébben beszélő lelkiismeretes munkaerő. »Agilis 33« jelígeré kiadóba. 1540

Főmolnár, középkorú, évekig nagy exportmalnok főmolnárja, jelenleg Jugoszlávia egyik legnagyobb malmában van alkalmazva, állást keres. — Szíves meghívást kér »Ambiciós« jelígeré. 1541

Azonnali belépésre keresek egy elsőrendű tőkelegényt. Szabados hentes mészáros. 1578

Szerbül (bunyevácul) beszélő kiszolgáló kisaszszony azonnal felvétetik Braća Litmann, Huspiac. 1582

Podrumar, prvovrstan, koji odlično poznaje rukovanje vina u buradima i flašama, a isto tako i proizvodjenje likera, traži nameštenje u veliku trgovinu vina ili u veći hotel. Adresa u administraciji pod. XXX. 1584

Jobb házból való kifutót felvesz »Mechanika« Vilsonova ul. 16. 1577

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetűs és címszó kétszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felbélyegzett jelígerés leveleket továbbítunk. Kérdezőkérdezőkhez válaszbelégy melléklendő.

Hatvanhárom jelentették be ez ideig, hogy a »Fortuna« pályázati közlőny (Osifek) első és második száma révén megfelelő állást sikerült elnyerniük. Ingvenes mutatványszámot nem küldenek, utánvétet nem szálítanak. Egyes szám ára 10 dinár. Egy hóra 35 dinár, negyedévre 100 dinár.

ÖSSZECSUKNATO ÁGYAK vasdráman, rézszal bevonat drótfonattal. 130x75 cm nagyság ára 300 Din. 200x80 400 Din. Székiülés utánvétet is. »ZMAJ« d. d. Zagreb, Petrinjska ul. 9.

Mérlegképes könyvelő a délutáni órákra mellékfoglalkozást vagy 1—2 órai irodai munkát, könyvelést vállal azonnali belépéssel. Cím a kiadóban. 1574

Bármely vállalatnál 15.000 dinár kancióval nősülés miatt előnyösebb állást keres intelligens fiatalember. (Előbb hivatalnok, jelenleg utazó.) Helység mindegy. Konstantinović, Sombor, Jorgovanska 28. 1542

Ház mesternár a zsidó-kórházban felvétetik. — Gyermektelen, tisztességes házaspár. Jelentkezni lehet délelőt. 1572

Adriai és Földközi-tengeri luxusjáratok Triesztből havonként kétszer Nápoly—Palermo Spanyolország—Portugália Kanári-szigetekre vagy visszafelé Hetenkénti járatok Egyiptomba Rendkívül mérsékelt jegyárak. Zárandok társaságoknak kedvezmény. Elsőrangú ellátás, francia konyha. — Kivánatra prospektust küld Cosulich Triesti Hajózási Társaság Budapest, VIII., Thököly-ut 2 sz. 1438

Megérkeztek a tavaszi újdonságok! Olcsóbb mint bárhol! Óriási választék! Kereskedők, uriszabók, magyarszabók a legolcsóbban szerezhetik be az összes legújabb divatu szöveteket és kellékeket Tavaszi öltöny és felöltőszövetek a legolcsóbban a legfinomabb minőségben kaphatók PRESSBURGER SÁNDOR SUBOTICA, TRG SLOBODA Nagyban! Kicsinyben! 1548

Kezímunkásnök küldiék be pontos címüket állandó munkára, 3 dinár melléklésével, az árut személyesen vagy postán küldöm. Bécski stikerai, Subotica, postafiók 46. 1563

Gépiügynök kerestetik mezőgazdasági gépek árusításához. Jelentkezni A. Mamuzić könyvkereskedésében. Subotica. 1533

Fizetéssel szerződött tanulóléányokat a »Jelena« női divatterem. Subotica, Aleksandrova u. 11 (udvarban). Jelentkezés reggel 8—9 óra között. 973

Starakenijzára (Ókanizsa) római kath. kántorsegédet keresek. Levélbeli ajánlatok javadalmazásra vonatkozólag Kek Béla tőkántorhoz magyarul küldendők. 1586

Jobb szobaleányt keresek pusztára, aki szépen vasal és ért a varráshoz. Ajánlatok Geyer Péterné földbírtokos Cservenka küldendők. 1509

Vizgázott soiför állást keres azonnali belépésre vidékre. Cím a kiadóhivatalban. 1435

Soiför szakképzett, ki szerelést is vállalja, állást keres. Csak állandó állásra reflektál. Fejős Lukács St.-Kanizsa, Senčanska ul. 4. 1428

Tanoncnak jó házból való fii fizetéssel felvétetik Rieger és Piukovics főszernagykereskedésében.

Levelező, szerb-német nyelvtudással állást keres március 1-re. Cím a kiadóban. 1456

Tanoncnak jó fizetéssel felvesz a mérleggyár. — Senčanski put 23. 1468

Idősebb fűszerkereskedősegéd, ki az államnyelvet is beszél és Bácskában hosszabb ideig utazott, március 1-ére utazói, rakárnoki, vagy segédi állást keres. Czabai Dezső, Sudarevićeva 44. 1452

Keresek katonaságot kiszolgált vas- és fűszerkereskedősegédet, jó és ügyes kiszolgálót, szerb, német és magyar nyelvismerettel március 1- vagy 15-iki belépéssel. — Ajánlatok fizetési igények megjelölésével Vantsik Mihály (Módos) Jaja Tomić címre küldendők. 1478

ARTEZI és MÉLYKUTAK furását vállalom Vadócz Károly BACS-TOPOLAN

Keresek egy izr. vallású, szigorúan orthodox házból való leányt, ki a háztartás minden ágában jártassággal bír. Előnyben részesül, ki a német nyelvet is bírja. Cím a kiadóban. 1580

Fogtechnikus Berlinben vizgázott Dentist önálló munkára március 1-ére állást keres. Jelínek Sándor Subotica, Pača Kujdzica ul. 4. 1453

Keresünk fiatal ügyes hórkereskedősegédet. — Ajánlatok fizetési igények megjelölésével Holzer i Fischer Apatin címre küldendők. 1457

60.000 dinárig tőkés-társ kerestetik vendéglő, kávéház és mozi vállalathoz. Befektetett tőke biztosítva. Cím a kiadóban. 1375

Englischen Unterricht, in leicht fasslicher Methode, erteilt Hugh Raynbird. — Strossmaierova ul. 8. 1543

VÉTEL-ELADÁS

Beltérn háromszobás lakás elcsereendő kisebb lakással. Ugyanott kinaezüst dolgok, szőnyeg és butorok eladók. Cím a kiadóban. 1581

Eladó egy jókarban levő négylyuku morzsoló. Deli és Beretka. Čurug. 1556

Ház öregség miatt eladó, melyben 100 éve szatócsüzlet van, vendéglőnek is alkalmas. Vágó kereskedő Martonos. 1587

Önkéntes árverés. 1925 február 23-án d. e. 9 órakor az Agina ulica 11. szám alatti lakásban beraktározott alábbi butorokat önkéntes árverésen eladom. 2 komplett ebéldobtor, rézháló löször matracokkal, antik szekrény és tükör, írógép, szőnyeg, kézimunkák stb. László Subotica, Agina ul. 11. 1489

Két jóca föld a pálcisi fürdőhöz közel, alkalmas lakóhelynek is. Eladó, Tótván földbírtokos. Bajsa, postafiók 11. 1419

15 év óta fennálló zabonafizlet elköltözés miatt eladó és azonnal átvehető. Leveleket »Jó fizlet« jelígeré a kiadóba kér. 1288

KISS ZALOGINTEZETE mindenféle értéktárgyra kölcsönt ad. Zalogból visszamaradt cirka 500 méter sötétszürke finom gyapjuszövet, szállításra; v. férfi, női ruhán és téllabainak való. Ekszerek, ruhák, kabátok, fehérművek és minden más tárgyak állandóan olcsón eladnak. Subotica I. kör, Bogovićeva (Kánizsi) ul. 12. 5637

Vollóvicán, Pančvo mellett, eladó Anan József hagyatékát képező négy és fél hold szántóföld és a közér centrumában 250 négyszögletnyi szőlővel és gyümölcsfával beültetett házhely. Bővebbet özv. Sezer Ferencné, Pančvo, Lazarska ul. 21. 1486

Vendéglő és táncterem, mely 70 év óta fennáll, megfelelő lakással és gazdasági épületekkel, valamint berendezéssel. Jördő- és borikészlettel vagy anélkül, öregségem miatt utányosan eladó. Megkeresések Bonis János vendéglős, Ada. 1509

Eladó lengőszita, tarár, daratisztító, gépek, darázkövek. Megtekinthetők Hegedűs-malom, Mokrin, Bánát. 1508

18—25 HP szívógáz- vagy nyersolajmotort megvételre keresek. Vukovics Antal Subotica, V. Preradovićeva ulica 21. — Ugyanott 4 HP gázmotor eladó. 1524

Írógép, jókarban levő, rendkívül olcsó áron eladó. Cím a kiadóban. 1493

Utányos áron eladó egy jókarban levő 10-es magánjáró cséplőgarnitúra, 10 éves, Máv. gyártmány Kókai Lajosnál Mali-Idios. 1497

Eladó egy jókarban levő 8 HP Hoffner Schranz cséplőgarnitúra gyűrűs dobcsapágyas láncos magánjáró hét létkörös 10-komolib. 34 colos cséplő az összes szárszámokkal együtt. Gillet Ferenc, B.-Gradiste. 1427

Topolva és kisszentmárcsi uton egy jóforgalmu csárda szabadkészből eladó. Erdőkölöni csárdában. Keresek Ede és Flánnál, Stari-Bečej. 1433

Máv. 6. alakított láncos magánjáró garnitúra 1908. készült, 10 létkörös, más vállalkozás miatt sürgősen eladó. Árpás Lajos Bačko-Petrovošelo. 1497

Háztelek vannak eladók kedvező fizetési feltételek mellett. Malusev-iroda, Edényiac.

F. BACHINGER SUBOTICA Bene Sudarević ul. (Bercsényi u.) 34. TEMPLOM ARANYOZÓ és OLTÁRÉPÍTŐ Faragott facsilárok gyártása Arany, antik és bronz kivitelben. Képkertet különlegességek gyártása. Modern szakszerű keretezés. Kézimunkák kopkeretezés. Feszületek szent szobrok és aranyozott áruk gyártása

KORZÓ MOZI * LIFKA MOZI

Hétfőtől - szerdáig James házi örökösai Pompás történet 6 felvonásban GINETTE MADDY, LOUIS MONFILS Koko a csodamajom Eladó, Fanny kakarok és galambok. Jón a Lifkaba Harold Lloyd szenzációs butlesk ujdonsága 5 felvonásban D. JACK.

Hét 6-tól - szerdáig A velencei kalmár Tragedia 8 felv Shakespearé szindarabja után, személyek: Portia Bassanio Shylk Jessica Henry Porten Harry Liedke Woer Krauss Lia Eibenschütz

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetűs és óriású kétszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felblyegzett jellegű leveleket továbbítunk. Kérdezőkódokhoz válaszbélyeg mellékelendő.

KÉS-, OLLÓ-, BOROTVA-ÉLESÍTÉS FÉMTÁRGYAK NIKKELEZÉSE

TENNER optikus és orvosi műszerésznel SUBOTICA, Kr. Aleksandra ulica 11. 5529

Zongorát, pianót, ötlőnapos részreosztott felvételték mellett kapunk mindenki. Rendkívül nagy választék új angol és bécsi szerkezetű, valamint átállított zongorákban. Kain hangszernagykereskedő Subotica, városi székház.

Kereskedelmi ház nagy utcai helyiséggel. 3 kirkattal, külön kapuval, bevezetett vas- és fűszerkereskedéssel, elfoglalható ötszobás kényelmes lakással, az utcán kívül nagy raktárral, külön nagy mérszaktárral, 5 új udvari épülettel, 2 nagy udvarral és kerttel, körülbelül 2 hold terület, Zagrebban, kedvező fizetési feltételek mellett eladó, Internissor, Zagreb, Samostanska 9, Broj V. 8. 1532

Olcsón eladó 1 Schutte-vorthi cséplőgarnitúra és 1 morzsoló négy lakkal, gyersolajmotorral. Érdeklődni lehet Dzsigurski Milivojinál, Staribececi, Kralja Aleksandrova ulica 73. 1338

Női kalapszalonerendezés olcsón eladó. Modern két szoba konyhával kiadó. Cim a kiadóban. 1576

Eladó 22 HP szivógáztraktor. Fiatál. Máv., 48 colos cséplővel, elővartorai, Balázs Antal, Subotica, barátok-temploma mellett. 1330

Értékes világhérvagygyűjtemény. 2 nagy Svaneborger-féle albumban, cirka 6000 darab, háromnegyedrészben európai, kifogástalan állapotban, olcsón és sürgősen eladó. Megtekinthető délutánonként 2-5 óráig. Cim a kiadóban. 1575

Nea-Crem legmegbízhatóbb arc- és kézápoló KORONA GYÓGYSZERTÁR VÁROSHÁZA SUBOTICA

FALI ÓRÁK 90 diartól. 14 karátos aranygyűrű 40 dinár. Ezüst gyűrű 15 dinár. Különléle tűzők és gyűrűk 25 dinár azülsőtől. Aranyórák. Sok. Rudičeva ulica 4. Órákért 3 évig jótállók.

Eladó 8 HP Máv. magánjáró garnitúra. A gép Dolina megállótól két km-re van. Levélcim: Dukai Tamás Stara-Kanjiza. 1378

Eladó hatrétű sikszítás malomberendezés és 10, 20, 35 HP Ganz villanymotorok teljes felszereléssel. Subotica, Kladek-maloin. 1579

Eladó 14-16 HP Benz szivógázmotor, egy 6 HP gazdasági magánjáró kazán és egy 46" ujonnap felépített cséplő teljes felszereléssel. - Katona gépműhely Stara-Kanjiza. 1406

Sentán a Főtéren 25 év óta fennálló jól bevezetett divat- és rövidárúüzlet eladó. Érdeklődni özv. Pehaim Ferencé, tulajdonosnőnél. 1557

Modern uriház a Párhuzamos-ut mellett, mely áll 3 utcai, 2 előszoba, konyha, fürdőszoba, sutyrainban 2 pince és mosoda melléképület, gyümölcs és házikertből, eladó és azonnal átvehető. Cim a kiadóhivatalban. 1458

Suboticán egy kisebb, de nagyforgalmu tűzifa-telép eladó, esetleg hasznosbérbe kiadó. Cim: Knežević fodrászület, Vilsonova ul. 16. 1566

A LEGOLCSÓBBAN vásárolhat. Jeggyűrűket, ridiküllöket, órákat s mindenféle arany ékszereket. ÁDÁM ékszerésznel Rudičeva ulica 6.

Egy téglagyár a vasutállomás mellett azonnal eladó. Bővebbet Bergel Jakabnál Sentán. 1479

Balog Lina ALLANDÓ KIALLITÁSÁT AJÁNLATOS MEGTEKINTENI, MERT CSAK IGY TUD FOGALMAT ALKOTNI ARRÓL, HOGY ALKALMI AJÁNDÉKNAK MIT VÁSÁROLJON NAPONTA PRISS OLASZ VIRÁG KAPHATÓ

Eladó 1 db új szállagfűrész és 2 loerős villanymotor jutányos árban. - Radicsics Kovács. Miloš Obilić ul. 21. 1450

Cukorkák gyártására szolgáló iparüzem más vállalat miatt eladó. Cim a kiadóban. 1547

24 lánc prima föld olcsón eladó a várostól öt kilométerre. Vadász Pál mérnök. 1536

Jókarban levő fűszerüzlet-berendezés eladó. - Bleier Bernát. Senta.

Lucernamag, elsőrendű, kapható özv. Galambos Sándornénál, Staribececi. Ugyanott eladó fehér és siller bor hektoliterenként. 1200

Házhely fatelének is alkalmas, eladó. - Halaski put 88. 1527

Eladó csókai műút mellett 53 katasztrális hold föld vetéssel, épületekkel, ártézi kuttal, kanizsai Monostor átellenében, erubari határban. Ugyanott egy erős 6 HP Heifer magánjáró cséplőgarnitúra. Szakács Mátyás. 1437

Négyszögletes ház és egyemeletes ház nagy telekkel, Beograd központjában, évi hozadék cca 450000 dinár, az egész harmadik emelet a vevő rendelkezésére áll, teljes kényort. 800 négyzetméter telekkel, garageok, tég-lából épített raktárok, műhelyek stb., mérsékelt árán és kedvező feltételek mellett eladó. Internissor Zagreb, Samostanska 9, Broj B. 75. 1531

Köveset használt batár (4 személyes fiaker) jutányos áron eladó. Érdeklődni lehet Gótz Rezsőnél Alibunár. A batár igen elegáns, ugy csukva mint nyitva lehet használni. 1401

Eladó házak Subotica legszebb helyén földszintes ház vendéglővel, üzlethelyiségekkel, több lakással, kiadható pincével 320.000 dinárért eladó. - Megbízott: dr. Salamon Frigyes Subotica. - Földszintes magánház nagy udvarral, három szoba, konyha, étéskamra, előszoba, házmester lakás, vízvezeték, villanyvilágítás, kanalizált udvar, minden szükséges mellékhe-lyiség, ára 280.000 dinár. - Megbízott: dr. Salamon Frigyes Subotica. 995

Jókal teljes kiadás, 100 lóter, kitűnő állapotban, Marcali, Ribári világtörténelmek, Gáspár Ferenc utazásai stb., szép könyvszekrény, költözés miatt jutányosan eladó. 1519

Szőlő eladó. Volt özv. Mailáth Jánosné-féle 25 kapa prima szőlő szép gyümölcsfakkal, 1 km-re a mátrágyagvártól, budárházzal eladó. Bővebbet: Mailáth Jánosnál, V. kör, Baiski put 39. 1567

Női kelengye, kosztüm, cipők, kalapok, egészen új állapotban, jutányos áron eladók. Megtekinthető: Škojska ul. 18, Bajai iskola mellett. 1223

Beltéren iródehelyiségek, üzletek, lakások, butorozott szobák kiadók. Zsá-pályán büfé tulajdonsággal eladó. Raktárban levő butorok hétfőn, 23-án, 9 órától önkéntes árverésen eladók. Langné, Agina ulica 11. 1571

Hires festőművészek reprodukciói modern keretbeállításal Cigler, Kaić és Társa Subotica, a barátok temploma mellett

Fehér vászon tartós TRS1 12 dinár, erős Sava 13 din, kiváló erős, So-vensko 16 din, finom Beograd 17 din, kiváló finom Gorica 18 din, kiváló 19 din, rendkívül finom naturafin 22 cm széles 22 dinár. - Szétküldi R. Sternecki Nagykereskedés Celje br. 27. (Slovenia) Több mint 1000 ábrát tartalmazó nagy képes árjegyzék bárkinek ingyen. Szövet, kamgarn és egyéb kézműru minak 8 napi megtekinthet. Nem megtehető és nem szétvágtat árú kísérletek vagy a pénzt visszadom. 500 dináron felüli rendeléseket bérmentve. Képviseletet felvesz. Kereskedőknek nagybani árak. 1461

Eladó ház Feketiceben az állomásnál, 1200 négyzögöl portával. özv. Dudás Mihályné Orno-Bido (Stanica.) 1525

Különbejáratu, szépen bu-torozott szoba beltéren, esetleg konyhával is. Ki-adó. Cim a kiadóban. 1539

Szivógázmotorok, egy 35 HP traktor, egy 30 HP alakított magánjáró Máv. 8 HP cséplőkkel, új szija-zattal, egy 8 HP huzatos lokomobil más vállalkozás miatt eladó. Ivicz Péter, Bačko-Petrovošelo. 1514

Inarvállalat keres Suboti-cán a beltéren olyan há-zat, amelyben a vállalat üzeme céljaira felhasználható, vagy átalakítható melléképületek vannak. - Megbízott dr. Salamon Frigyes.

Eladó jutányos áron, kedvező fizetési feltételekkel, Budapest környékén 3201 négyzögöl területen telepített 3 wagonos legmodernebb fűszerüzlet, magas öltözésű és beres-telekben iróde helyiségek szivógázmotorral eladó. hengermalom Két szobás földszintes tisztán lakással. Esetleg felszerelve a teljes berendezéssel. Bővebbet dr. Steiner Imre ügyvédnél, Budapest Luther utca 1-a alatt. 1541

Műhelynek megfelelő vi-lágos nagy helyiséget, udvarhasználatú keres-sünk május 1-re. Sebész-tyén és Szemes mérleg-gyár. Sencanski put 23.

KÜLÖNFÉLE Beltéren iródehelyiségek, üzletek, lakások, butoro-zott szobák kiadók. Zsá-pályán büfé tulajdonsággal eladó. Raktárban levő butorok hétfőn, 23-án, 9 órától önkéntes árverésen eladók. Langné, Agina ulica 11. 1567

Felvilágosításokat katoná-ügyekben, kinek mennyit kell szolgálnia stb. csak levélben legpontosabban „Biro“ Su-botica, Aleksandrova 9. ad. 2 szoba-konyha, előszoba és mellékhe-lyiségekből álló lakást keres egy gyerme-kes házaspár. A lakbér személyes megállapodás szerint, közvetítő nélkül. Cim a kiadóban 1405

Somborban kisebb üzlet-helyiség, a Fő-utca leg-forgalmasabb helyén, át-adó. Cim Miladjev könyv-kereskedésében. 1571

Üzlethelyiség a főtéren, legforgalmasabb helyen, berendezéssel együtt át-adó és azonnal átvehető. Cim a kiadóban. 1495

Butorozott szoba előszobával (konyhahasználat), kiadó. Vágó, Matšanski put. Soványító és hizlító kurák Radió kezeléssel garancia mellett, havonként 3 kg. fogyás avagy 3 kg. hizás. Külön női és férfi kabin. Csak Mittler kozmetika.

Két szép szoba, esetleg három részben vagy telje-sen butorozva, konyha-használatú, központhoz közel, kiadó. Cim a kiadó-ban. 1518

A VI-ik körben egy telje-sen újalakított ház, mely azonnal beköltözhető és gazdaságra is alkalmas azonnal eladó. Bővebbet VI. Milanova ulica 19.

Mindennemű vasalást kocsialkatrészt szerszámok optikai és orvosi mű-szerek, konyhacikk NIKKELEZÉSÉT szolidan és jótállás mellett vállalják. Mindennemű rész-tárgyakat galvanotechnikai uton szemeznk. „MEMA“ subotical galvanizálóintézet

Malusev-iroda minden irányba ad utbaigazítást annak, aki hozzá kömo-lyan fordul. Edénypiac. 1565

KERJEN DEDY

CIPÖKRÉMET! GYÁRTJA: Prva Jugoslavenska Kemična Fabrika D.D. NOVISAD

ELADÓ ÜZLET 1473 A Volvodina kereskedelmi és ipari centrumában, a város leg-forgalmasabb helyén a 40 éve fennálló, az egész környéken jólismert kitűnő meneteli Fischer Sándor üzlete a tulajdonos ehalozása miatt azonnal eladó. Bővebbet Fischer Sándor diva, galanterie és játékaru üzletében Novlad, Kr. Petra ul. 3.

Szántóföld Subotica hatá-rában fundus instruktus, élő és holt felszereléssel vagy anélkül, 25 lánc bu-zavetéssel és a tavaszi vetés alá felszántva, bér-beadó, esetleg több évre pénzért vagy gabonáért. A birtok vasut és köve-zett ut mentén fekszik. A tanján lakható és gaz-dasági épületek vannak. Malusev-iroda Subotica, Edénypiac.

Különbejáratu butorozott szoba konyhával kiadó. - Ivicz vendéglő, Vilsonova ul. 60. 1386

Jókai és kora

A Jókai-centennárium alkalmából rendezett ünnepek során a magyar kultuszminiszter, mint a Történelmi Társulat elnöke, igyekezett történelmi távlatba helyezni a legnagyobb magyar regényköltő pályafutását és olyan megállapításokra jutott, amik sűrű árnyékba vonják a tizenkilencedik század utolsó negyedének irodalmi generációját, csak hogy Jókai emléke annál fényesebben tündököljön. Itt a Vajdaságban, ahol talán a választási izgalmak, de talán még inkább a magyar kulturális erők szervezetalansága miatt elmaradt a Jókai-ünnep, röjünk le azzal a kegyelet adóját, hogy Jókainak korához való viszonyát megítéljük az értelmezés önkénykedéseitől.

Jókai a legdusabb fantáziájú, a leggazdagabb nyelvű és a legtermékenyebb hatású magyar regényíró. A tizenkilencedik század első felének magyar romantizmusát, amely olyan káprázatosan ragyogott fel Vörösmarty hexameteres eposzában, a *Zalán futása*-ban, Jókai transzformálta az eposz utódjának, a modern regénynek háttérévé. Lényegükben a Jókai regények tárgykörüknél, vonalvezetésüknél, meseszövevényükkel és felfogásukkal fogva naiv eposzok, amelyek a negyvenéves magyar szabadságharc és az utána meginduló nyugati civilizálódás hőskorát ábrázolják. Kétségtelen azonban, hogy Jókai a környezetrajzainak hatalmas realizmusával, figurái megformálásának tökéletes plasztikájával és az élő magyar beszédet szinte véghetetlen skálájú irodalmi instrumentummal szerelő stílusművészetével a modern magyar regényt izmosította meg.

Péterfi Jenő írja, hogy Jókai alakjai külső habitusukkal, gesztusaikkal és szövegeikkel kifogástalanul valószerűek s az élet friss levegőjét árasztják, de nyomban dróton rángatott bábokká merevednek, míhelyt az író az akció tényezőit használja fel őket, mert olyan lehetetlen cselekedetekre kényszeríti hőseit, amelyeket Hány János mesélt áhítatos hallgatóinak a szekszárdi kocsmában. Gyulai Pál is éberséggel állott résen, hogy a Jókai regényeknek ezeregyéjszakai ornamentikája mögött meghúzódó szerkezeti és lélektani hibák ne kápiának salvus conductust a zenék uszályába fogózó epigonokhoz. A magyar kultuszminiszter megrója Gyulai kritikai szigorúságát, amely pedig csak a magyar olvasóközönség ítélőképeségét nevelte anélkül, hogy Jókai nimbuszát elhomályosította volna.

Felpanaszolja a magyar kultuszminiszter, hogy a tizenkilencedik század utolsó negyedének nemzedéke Jókai romantikáját kigunyolta és a maga belső szárazságát büszkén realitásnak vallotta. A magyar kultúra legfőbb hivatalos öre úgy beszél erről a kérdésről, mintha a fiatalok és öregek örök világnézeti antagónizmusa nem a fejlődés szükségesszerű velejárója volna és a fiatalok mérő tiszteletlenségéből kötnének bele az öregekbe, mint Nagy Lajos apódiái a vén Toldi Miklósbá. Mire Jókai megöregedett, a romantizmus már elaggott és a megváltozott életviszonyoknak megfelelően új irányok bontakoztak ki. A tizenkilencedik század utolsó negyedének írói generációja nem hagyta cserben Jókait, nem vontá kétségbe nagyságát, nem tagadta meg tőle azt a hődotlatot, ami a költőfejedelmet megillette, csak éppen az új idők új inspirációinak vetette magát alá.

Az irodalmi áramlatok nem kávéházakban vagy irodalmi társaságokban jönnek létre, hanem függvényei a kulturális fejlődésnek, a gazdasági és szociális differenciálódásnak. A

tizenkilencedik század első felének klaszicizmusa, az abszolút szépek eszményítése hajszálpontossággal kímélt formákban, kieléztette a kultúrát monopolizáló magasabb társadalmi osztályok igényeit, de nem volt alkalmas szélesebb néprétegek érdeklődésének foglalkoztatására. Mihelyt a felvilágosodás Franciaországból elhíntett eszméi megfogantak és a demokrácia fölserdült, a klaszicizmus, létigóságát megszünt és uralomra jutott a romantizmus, amely az élet sokrétségét, fantasztikus lehetőségeit, nemzeti és egyéni különöségeit, érdekesítő disszonanciáit, a iónak és rossznak izgalmas kalandokban bővelkedő háborúját tárta a tetemesen megnövekedett olvasóközönség elé. A romantizmusban már benne rejlott a realizmus, amely a nyugati országok iparosodása és az európai mentalitás ezáltal előidézett átalaku-

lása arányában erősödött, míg végül fellázadt az öt lenyűgöző szertelenségek ellen és a romantizmust de-tronizálta.

A tizenkilencedik század utolsó negyedének nemzedéke, amely az új idők atmoszférájában nőtt fel és új utakon haladt új célok felé, ép ugy nem bántotta meg ezzel Jókait, mint ahogy Flaubert realizmusának és Zola naturalizmusának méltánylása nem vétség Dumas pére és Hugo Victor, a nagy francia mesemondók emléke ellen. Jókai megélte a »jövő század«-ot, amelynek regényét megírta, a technika csodáinak korát, amely a romantizmust multtá hervasztotta és új, tömörebb irodalmi módszereket termelt. A magyar nép és a magyar írók szeretetének és bámulatának diadalive alatt vonult be Jókai még életében a magyar irodalomtörténet Pantheonjába.

bm.

A gesztenyefán

— Az emlékezések könyvéből —

Írta: Baedeker

Ha elmegyek a régi házunk előtt, mindig eszembe jut, hogy az valamikor az enyém volt, s hogy milyen boldog voltam ottan. Ez természetes. Ha egy kávéház mellett haladunk el, ahová egy időben szívesen jártunk, még ott is visszaemlékezünk erre az életünkben nem is nagyon fontos körülményre. Hát még a ház, amelyben születünk, ahol a gyermekjártékainkat játsztuk, a fiui pajkosságainkat, a kamaszbolondságainkat elkövettük, a leckéinket tanultuk vagy elblicceltük, az első szerelmeinktől irultunk-pirultunk! Mégis, ha mélabuval tekintek az ősi »kuriára«, legjobban az öreg gesztenyefáért fáj a szívem, azért a bölömbu hatalmas fáért, amelyet hat éves koromban a szememláltára ültettek.

Fiatal, de már is erős, karcsu, de izmos fa volt, amelyet sok velejáró földanyaggal hosszú kocsin hoztak, nagy óvatossággal emeltek le onnan, s a városligeti kitűnő főkertésznek, Morava bácsinak a szakavatott vezetésével helyezték el egy kumélyiségű nagy ásott gödörbe. Az én ifju szememnek és arányokat értékelni még nem tudó értelmemnek legalább úgy tetszett, hogy az valóságos kut volt... Különbben is nagyon csodálkoztam. Amikor arról volt szó, hogy gesztenyefát ültetnek, azt hittem, gesztenyegyűnölösöt fognak elátni, s abból fog kisarjadni bizonyos idő alatt — néhány nap múlva — a terebélyes fa. A botanikai ismereteim most egyszerre megbüvöltek és érteni kezdtem, miért nem sikerült az én faültetésem, amelyet egy héttel azelőtt próbáltam. Elültettem egy meggyagot, miután gyermekujaimmal egy kis lyukat vájtam neki, meg is öntöztem barátságosan a játékosolóból tiszta vízzel, s aztán lestem, hogy mikor lesz az ültetvényemből: fa. Nem akartam elmozdulni onnan, amíg nem látom kinőni, s ott guggoltam azzal a türellemmel, amelyre csak a játszó gyerek képes, aki azt hiszi: dolgozik. Az ebédet persze még se áldozhattam föl ennek a reménynek, s amikor jelentették, hogy tálatva van (hiába! — a gyereknek ez is fontos), otthagytam a leendő fát, helyesebben a meggyagot. Alig vártam, hogy vége legyen az ebédnek, megint kislőttem, egyre reménykedve, hogy a fa — ha nem is lesz még nagy és gyümölcsstermő — azóta »kijött«. Csodáltnak éreztem magam, amikor meg kellett győződnöm, hogy a helyzet változatlan. Ozsonnaidő táján megkérdezte az édesanyám, hogy miért üldögélek állandóan a földön, s mikor megmondtam neki, jóízűen nevetett. De én megsértődtem, s abban a percben szentül hittem, hogy az a fiú, akitől, a faültetés módját tanultam, jobbakaróm, mint az

édesanyám... Életem egyik legnagyobb csalódása volt, amikor megtudtam, hogy a magot hiába ültettem s hogy nem lesz abból sohasé fa. Én olyan biztosra vettem...

Mikor a gesztenyefát — 3-4 ember dolgozott vele — a földbe bocsájtották, egyszerre megértettem, hogy az én módszerem hibás volt: s hogy a Morava bácsi valószínűleg célravezetőbb, mert ő csinálta a városligetet s a palicsi parkot, s aki ilyen nagy kerteket tud előteremtteni, az bizonyosan az egyes fákkal is el tud bánni... Mégis jó ideig nem voltam egészen tisztában az ügyvel, mert ha a nagy fa kis fából lesz, miből lesz a kis fa? Szerencsére az olyan fiúk, akik tágas udvarban, kertben nőnek föl, fák, bokrok és virágok közt, az ilyen problémákat hamarosan megértik.

Mindig sajnáltam, hogy ezt a fát nem vihottam magammal úgy, ahogy a régi házból, ha elköltöznék belőle, magunkkal menjük az ingóságainkat, a könyveinket, a képeinket és egyéb emlékeinket. Az én életemben ez a fa az ültetésétől kezdve a bucsuzásig töle nagy szerepet játszott. Sokat olvastam és firkáltam az árnyékában, és sok kedves vendégem fordult meg a lombátora alatt. Jámbor Pál (Hiador), a *Főrangú Hölgyhöz* írt érzelmes versek majdnem elfeledett költője, mindennap kísértelt a városligetbe, s mert az utja elvitt a házunk előtt, ha fáradt volt vagy kedvet kapott egy kis irodalmi tereferére, befordult az udvarunkba. Kissé a fa is vonzotta, amelyet poétikusnak talált s velem is szívesen foglalkozott, aki szerentem a költészetet. A már akkor igen terebélyes fa sok panaszt hallott a »meg nem értett« költőtől, akit mindenki »üldözött«.

Molnár György, a híres tragikus, a magyar színjátszás történetének e nem eléggé méltányolt érdekes, markáns figurája is gyakori vendége volt e fának és a gazdájának, s tőle mind a ketten — a fa is, én is — sok fantasztikus tervet, színes álmot, merész nagyakarást hallottunk akkor. Shakespeare-ciklust és hasonló klaszicitásokat akart produkálni Szabadkán... Ugy tetszett néha, mintha a gesztenyefa kételkedve csóválná a fejét... Vajda János pedig sokszor kávézott velem az én »gesztenyés«-emben s nem egyszer sóhajtott: »óh, vajha ezt a fát az ember elvihetné magával Pestre!« Szegény öreg poétám! Mit csináltál volna vele a vámház-körüti vagy aranykézuteai hónapos szobában?... Ábrányi Emil is megfordult itten s együtt ült a fa alatt Jámborral. A fiatalság és az öregség. Meg kell jegyezni, hogy az u. n. fiatal-irodalomból (mert abban az irodalomban az volt

az »ifju«, amelyhez Á. Emil tartozott) egyedül ő tartott barátságot: Hiadossal, akire Gyulai Pál ráolvasta a Vörösmarty eposzából, hogy »nincs neve többé«. Az akkori »fiatalok« éppen úgy küzdöttek az »öreg« ellen, mint a mindenkori újabb nemzedék a régivel. E harcot Gyulai és a »klikk«-je ellen épp Ábrányi folytatta a legnagyobb hévvel, és — sajtóságos! — Hiadossal szemben annyira enyhe volt e háborúság, hogy szinte barátsággá alakult át, amely csak a nagy korkülönbségnél fogva nem lehetett igazi intimitás. A fám alatt ülték öök ketten és együtt szidták az akadémiát.

Egyszer Mikszáth is megjelent itten, még a szegedi korszakában, és virszelnival a fogal közt, a kalapját szokása szerint egy-egy elmés ötletnél vagy sikerült emberszólásánál fölfelé lökve humorizált a gesztenyefám alatt, amely bizonyára ma se felejtette el e nevezetes eseményt. A nagy palócna, bár az elismertetése még akkor (1880 körül) korántsem volt általános, már megvolt mindaz az írói és csevegő erénye, amellyel később olyan egyedülálló kedveltségre és népszerűsége tett szert. Azt persze, hogy nemsokára ő lesz Jókai mellett a nemzet legtöbbet olvasott írója, abban az időben még senki se sejtette. Az én fám se... És más írók is hűsöltek az árnyékában e rám nézve történelmi fának: Szabó Endre és a felesége Nogáll Janka, Szana Tamás, s a »szomszédból« (Szegedről) Pósa Lajos és Békési Antal nem egyszer, Beöthy Zsolt csak egyszer, de ezt nem felejttem soha, mert az »öreg« — e fiatal elme mindig öregségbe ment, mert már ifju éveiben csatlakozott az akadémiásokhoz és Kisfaludystákhoz — különösen szellemes volt akkor. És Alexander Bernát is volt ott egy délután, szintén kedves, meleg emlék... A fát kezdtek ismeri, Pesten már néha beszéltek is róla, s így emlegették: a M. gesztenyefája. Ugy látszik, egyik-másik vendégem jól érezte magát a társaságában, s erre a fám valószínűleg még ma is büszke. Én bizonyosan...

Kevésbé jelesek is jutnak eszembe, ha gondolok rája, ennek a városnak lelkes emberei, a reformerek, akikkel együtt dolgoztunk, ábrándoztunk, tervezgettünk Szabadkánk haladásán. Sokat vitatkoztunk alatta irodalmi kérdésekről, s az árnyékában — merem mondani — néha egy kis kultúra is készült. Nem egy bizottság ülésezett itt s vitatott meg kaszinói, színházi és irodalmi problémákat, a régibb kulturális ünnepek egyikének-másikának a konturjait itt rajzoltuk meg, s indítványok, javaslatok, határozatok innen indultak ki a városháza és egyéb fórumok felé...

Sajnálom ezt a fát, és fájó sajnálkozással vágyódom utána, s mégis nem tudok hozzája férni, nem tudom elhatározni, hogy egyszer, amikor arra járok, befordulok a régi ház udvarára és megtekintem. Télen át egyáltalában nem látok belőle semmit, de nyáron, amikor lombokba kap, olyan magasra nyúlik föl a lombkoszorúja hogy az alacsony tetőn keresztül kizöldül s a virágaival kiféherlik a poros utcára. Ennyi az mindössze, ami az enyém belőle, s minden télen attól félek, hogy a zsendülő tavazon már ezt se láthatom, hogy a tél fagya vagy a hatvannégy esztendő addig elpusztítja. Melyikünk hal meg előbb, ő vagy én? Gyermekjártékaim, ifju reményeim, fiatal szerelmeim, lelkes barátkozásaimnak a tanuja megy-e el előbb vagy a régi gazdája?

Egy ilyen fa nem is sejt, mennyire szeretik őt. Tavasszal kizöldül, nyáron kivirágzik, ősszel lehullatja leveleit, a telet végigfázza, s aztán újból kezd. Éli a maga nyugodt, szenvedélymentes nővényi életét s fogalma sincs róla, mennyire hozzátartozik egy ember életéhez s mennyire befolyásolja, hogy az hogyan érzi magát. Az ilyen fa, amely olyan közel áll valakinek a szívéhez, talán érez is valamit és nem úgy vegetál, mint többi növénytársai. Az emberi

érzelmek, amelyek köréje fonódnak, megnevesítik nemesebb tartalommal töltik meg s a barátunkká teszik. Ő ezt nem tudja, de helyettük tudjuk mi, akik szeretjük őt s azt hitetjük el magunkkal, hogy ő viszonszeret bennünket...

Azt gondolom gyakran, talán megfijodnám a sátora alatt, a tulajdonosa valószínűleg megengedné, hogy néha — vagy legalább egyszer — elfoglaljam a régi helyemet alatta. De én nem merem erre megkérni, s nem mernék a fa alá ülni. Mert hátha úgy járnék vele, mint ahogy jár az ember néha egy régi barátjával, akit évtizedek óta nem látott, s aztán egészen másnak (sokkal kevésbé kellemetesnek) talál, mint remélte. Vagy mintha a régi imádottját látja viszont hosszú esztendő múltán, s aztán alig tud ráismerni és csodálkozik, hogy azt valaha szerethette... Az ilyen csalódásnál nincsen keserveesebb. Jobb az ilyen barátot, az ilyen régi szeretőt inkább viszont se látni. Azt hiszem, ezzel a fával is jó lesz többé nem találkozni. Így minden boru nélkül megmarad a régi derült képe. Sem ő nem látja, mennyire megvénültem, sem nekem nem kell busulnom, hogy már ő se olyan friss üdőségű, mint amikor az enyém volt. Édes gesztenyefám, isten veled!

Modern testnevelés

A testnevelés kérdése általában már sikerült a közérdeklődést ráterelni főként a nyugati országokban, ahol ugyszólván rohamosan hódít az a gondolat, hogy az emberi szervezetet, amely ma szabad prédája a legkülönbözőbb betegségeknek, csak céltudatos, testi pedagógiával lehet felvértetni és megvédelmezni az élet nyílt és titkos veszedelmeivel szemben.

A testi kultúrának régi tradíciói vannak a görög civilizációban, abban a praktikus-klasszikus szellemben, amely a testi nevelés fontosságát leginkább fölbecsülte és értékelte. A modern orvostudomány nem is járt új utakon, amikor félszázaddal ezelőtt a görög hagyományokat felújította és az emberi szervezet egészségének, intaktságának megőrzéséhez szükséges nevelési elvek és módszerek kidolgozásához hozzáfogott. Az újabb időkben a testi pedagógia gyakorlati eredményeinek összegyűjtésével sokan foglalkoztak, köztük Müller, aki a világhírűvé vált „Mein System” című könyvével gazdagította a testnevelés tudományát. A legnagyobb sikere azonban e téren dr. Menszendick orvosnőnek volt, aki az orvostudomány alapján főként a nők részére állított össze egy olyan pedagógiai rendszert, amelynek alkalmazása mellett a testi egészség leginkább megőrizhető.

Ez a módszer, amellyel szinte csodálatos eredményeket ért el, azon a régen szankcionált igazságon alapszik, hogy a betegségek legnagyobb része azért pusztít az emberek között, mert az emberi szervezet elmentállóképességét, erejét a mai életrend nemhogy erősíti, hanem fokozatosan legyöngíti. Az emberi szervezet finom gép, amelynek működésében — ha gondos figyelemmel állandóan nem tartjuk karban — könnyen defektusok támadnak, zavarok, amelyek a szervezet erejét aláássák, úgy hogy a betegség — ellenállásra nem találva — gyorsan és könnyen végez a leromlott testtel. A nő fizikuma, amely amugy is sokkal gyöngébb a férfiénál, különösen ki van téve állandó bajoknak és veszedelmeknek, hiszen az élethivatása (anyaság, gyermeknevelés) már maga is sok olyan terhet ró rá, amelyekből a férfi mentesítve van. A modern asszony, akit a mai életmód elpuhít, nem igen szívesen vállalja azt a kockázatot, amivel a gyermekvilágra hozása jár, mert attól fél, hogy életét és testi szépségét, alakját teszi ki veszedelmeknek, ha

anyaság kötelességeit magára veszi. Ez a tartózkodás, félelem — ilyen indokolással — kétségtelenül jogosult, de megszűnik ebben a pillanatban, amint a modern asszony fizikailag teljes egészséggel fölverte az áll az étellel szemben.

A testnevelés új módszere rendkívül előnyökkel jár azokra, akik almazzák. Mindenekelőtt a szervezet belső életét erősíti. De nem csupán ebben jelentkezik a modern testnevelés haszna. Az egészség — fiatal-ság, mondotta egy híres francia.

Kétségtelenül igaz, hogy a testi kondíció fentartása egyúttal a szépség, a fiatalság megőrzésének legbiztosabb módja is. A jelszó ma: nem kozmetikát, de gimnasztikát, arcápolás helyett testnevelést.

A modern testnevelést nem szabad összetéveszteni a ma divatos, sportszerűen üzőtt táncokkal és ritmikus tornával, amelyeknél sokkal sokkal messzibb, emberi és kulturális célja van: egészséges, életerős új generáció nevelése.

Doktor Sári.

Baranyai notesz

(Csak politikailag felnőtteknek ajánlható)

A baranyai panaszkönyvet három évvel ezelőtt nyitottuk meg, akkor, amikor először csendült fel a magyar falvak segélykérő, bizonytalan hangja lélekharangja. A nagy világgégés után következett esztendők eseményei talán sehol sem hagytak olyan mély nyomot, mint ezen a háromszögön, ahol az egyke és a kivándorlás: a faj borzalmas öngyilkoló szerszámai, hatásukban eltörpülnek a gyors tempóban előretörő, vehemens külső támadások mögött. A Vajdaság legtitésőbb magyarsága pusztul, elfonnyad és elsatnyul és vajjon mi az, ami ezeket a sürgető problémákat háttérbe szorítja, mi az, ami a halálnál is fontosabb? Ezt irtuk meg három esztendőn keresztül, kérő, sürgető sorokban, mindenkinek, mindenkire, magunkról — és mert erre a panaszkönyvre még mindig szükség van — úgy látszik, egyelőre magunknak.

Baranya az elmúlt napokban új meglepetésre ébredt. Kapufélfákon, udvarokban halálfejes levelek díszeltek. Hozzáértő kézre vallott valamennyi. Négy sarkában szabályos keresztel (talán a keresztényi cselekedetet jelezték) középen keresztbeillesztett karokon hetykén és gögösen trónolt a halálfej. Az egyszerű, jó magyarok megbámulták az új csodát reggel és délben és este. És nem értették. A glédába parancsolt cimbetük ugyan vádoltak és zokogtak és leakarták szegyelni magukat a nem nekik való magyar portákról, mint akik rossz helyre kopogtattak be. Reggelre azonban ott voltak megint és ott díszeltek homlokukon a friss hajnali harmattal, nem kis meglepetésére a falulakóinak. A baranyai magyarság vendégszerető nép. A halálkoponyákat is nyugodtan fogadta. Eltúrte, elnézte és megmosolyogta. Ahogy mondani szokás, minden ellenkező híreszteléssel szemben meg kell állapítani, hogy a baranyai magyarok nem ijedtek meg a halálfejtől. Nem vették komolyan. Sőt. Örültek, hogy ezzel a kedves ajándéktárggyal is összehozták őket. A halálfej még hiányzott kisebbségi praksziskából. Nem értik ugyan még ma sem, hogy mire akarta ez a hullarész figyelmeztetni őket, de tudomásul vették. A baranyaiak ezt is elkönyvelték. Csuzán, Sepsén és Vörösmarton futólag a következő, halálfejjel megajándékozottat jegyeztük fel: Inczedy László, Kiss János, Pápa Sándor, Lénárt Dávid, Korsós Kiss József, Végh Gyula, Györe István, Babos János. A halálfejes akció ügyében eddig eljárás nem indult meg.

Az izbeglica-kérdés Baranyának még ma is nyílt sebé. Ott rágódik a fejlődésén, gazdasági életén és eddig még csak kezdeményezés sem történt olyan irányban, amely kielégítő megoldásnak ígérkezik. Az izbeglica képviselőtestületi iskolaszéki tag, bíraskodó és önbíraskodó fórum, adót nem fizet, terheket nem visel, jogokat ezzel szemben elsősorban ő gyakorol. Minden izbeglica tiz hold földet kapott és valamennyi községi gazdánál kapott lakást. Használja a gazdák jószágait, befogja lovait, tüzeli fáját, felhasználja takarmányát minden el-

lenszolgáltatás nélkül. Ez a közel négyéves viszony a »vendéglátó« gazdák és izbeglicák között nagy elkeseredést szül. Két évvel ezelőt Baranya akkori kormánybiztosa a *Bácsmegyei Napló*-nak adott nyilatkozatában kijelentette, hogy az izbeglicák elhelyezése ideiglenes és átmeneti megoldásnak tekintendő. Azóta semmi új intézkedés nem történt. Ma már megegyeznek a vélemények abban, hogy az izbeglicákat a beljeli uradalomban kellene elhelyezni, hogy végre saját portájukon rendezkedhessenek be. Baranyában *Laskó, Karancs, Kő* magyar községeket érinti legsúlyosabban az izbeglica-invázió, amely tönkreslínyítja ezeket a virágzó falvakat.

Baranyában ma mindenki a földosztásról beszél. Képzletben már megjelentek a földmérők súlyos láncokkal, mappatekeresekkel, jegyzőkönyvvezetővel, vázrajzokkal, helyrajzi számok tömegével és osztják a földet a magyar földnélkülieknek. A magyaroknak földet ígértek holdakban. Állítólag katasztrálisokban. Mindenkinek három holdat. A magyarok »jól viselkedtek«. Leszavaztak a kormánypártra, a pincékben áldomást ittak, egy csuzai kálomista büszkén mondta el nekem, hogy ő többet nem fog fát vágni, nem fog napszámba járni. Ő finom kadársillert fog a három holdon szüretelni. És mind akar valamit a földdel. Egy földéhségjárvány tört ki elementáris erővel a magyarok közt. Terveznek, vetnek, aratnak és csak pár nap múlva tudják meg, ami már elvégeztetett. Elhatározták ugyanis, hogy ezt az ígéretet revideálni kell. Föld nincs, nincs miből osztani. Az öreg favágó nem fog sillert szüretelni. A baranyaiak pedig megint csak csodálkozni fognak. Ők eddig úgy tudták, hogy az ígéretet teljesíteni szokás.

A lapelkobzások. Minden falu a saját szakállára razziázik a sajtótermékekre. Baranya csendőrpáncsnoka, egy főhadnagy, bejárja az árusító-bódékat, fölnyalabolja az újságokat, hóna alá csapja és elkobzottnak jelenti ki. Az egyszerű árusok hiába siránkoznak, hogy legalább a lapfejeket adja vissza, mert a kiadóhivatalok rajtuk vasalják be az újságok árát, ők meg szegény emberek, ez mitsem használ. A főhadnagy viszi a zsákmányát és boldog, hogy ő most hontmentő lett. És azt hiszi, hogy egy jó ötlet és ettől vérszemet kap. Ha az árus sokat lamentál és siránkozik, akkor bezaratja a bódéját. És akkor már aludt sem szabad többé árusítania. Így csinálta ezt szegény Oszvald Katalin csuzai asszonnyal, aki Pémonostoron kereste a napi kenyerét. És elfogja a buzgalom még jobban és az utcai járókelők kezéből kikapja az újságot, összetépi ráköt, rátapos és toporzokol. Aki még nem látta, hogy tapodják ténylegesen lábbal a sajtószabadságot, az nézze meg. Ez az a főhadnagy, akiben a baranyaiaknak kedvük telik, akitől csak dugva, sötét szobában lehet újságot olvasni, ha megjelenik a látóhatáron.

Prices József és Nyéki István karancsi polgárokat a karancsi jegyző kiuta-

sította az ország területéről. Mindketten huszonhét éve laknak ezen a területen. Kétségtelenül jugoszláv állampolgárok. Kiutasította őket és a kiutasítást nem indokolta meg. Minck. Karancs érdemes peunája azt sem indokolta meg, hogy három hónapig asztalában hevertette egyik tekintélyes kereskedő italmérésí kérvényét, bevonta a fegyvertartási engedélyeket és meg akarta akadályozni a magyarnyelvű műkedvelőeladásokat. A saját hatáskörében. A két kiutasítottat a belügyminisztérium visszahelyeztette Karancsra. Adigra azonban nélkülöz ezeket vesztettek el időben és pénzben. A jegyzőknek is kell valamivel szórakozni.

A baranyai *Márok* községben vigan folyik az analfabétagyártás. Orosz tanító működik a faluban, aki csak oroszul tud. Azonfelül nem is tanító. Csak odahelyezték. Elvállalta. Kedves fiu egyébként. Bemegy a tanterembe, rámosolyog a gyerekekre és szinte bocsánatot kér, hogy nem tud velük beszélni. Tehát nem beszél. És nem tanít. Pár száz analfabéta igazán nem számít Baranyában.

Ezután a kis panaszszelítő után a baranyaiak most abban biznak, hogy április elején állítólag községi választások lesznek. És hogy változások lesznek. Az egész megye rettenetesen leromlott postai viszonyait is rendezik. Ezt is megígérték. Gyanus, hogy éppen április elejére ígérték.

(m. a.)

Manojlovics Tódor:

Délibábok

Vajjon az út, mit megjártunk,
Igazán olyan kies volt?
Kigyóutak, tarka dombok,
Ciprusok, olajfák között
És e napsütötte völgyek,
Karacs, lenge tornyokkal és
Messze városoknak büvös
Profijával, nyári esték
Fényes ködében, igazán
Olyan álomtéljes dusak —?
Vajjon a vérvörös bornak
Ize, buja lombok alatt.
Az elhagyott kilyvárosi
Kocsma kertjében amottan,
Igazán olyan édes volt —?
Olyan csudás volt valóban
Az a néma kézzsoritás
Sötét folyóparton egyszer,
Messze villám fénye alatt —?
Avagy mindez rege csupán?
És csillogó ábránd-látvány
Mellyel mostan beleheljük
S bearanyozzuk — de minék? —
A pusztán át, az örökké
Kusza ég, sápadt nap alatt
Vergődő, magányos bolygás
Szürke, borús történetét,
Amikor — ő, mégis, boldog
Idők! — im ilyen sugárzó
Látomásokat s varázsos
Várakat láttunk még hittél,
Magunk előtt s nem mögöttünk,
Távoli csillanásában
A lélig béhutt mesének.

Fordította: Mikos Flóris

ÖN TÉVED

ha nem hiszi, hogy 1 pár „Kules“-jegyes harisnya (vörös, kék vagy arany jeggyel) annyi ideig tart, mint 4 másik pár. Vegyen 1 párt próbára és Ön is meggyőződik.

Kapható minden üzletben!

KÖNYVEK

Az új magyar Faust

Elvezetl olvasom Kozma Andornak Faust-fordítását, amely az idei magyar könyvpiacnak egyik értékes terméke. Ez a csinos kiállítású két kis kötet (Pantheon-kiadás) az újdonságnak azzal az ingerével és igézetével hat, amellyel ismeretlen meglepések, kiváló eredetiségek lépnek meg bennünket.

Szándékosan és nem könnyelmű véletlenségből használtam ezt a szót: eredeti. Ez a fordítás és minden igazán jó fordítás — bár, mint mondani szokták, olyan rendesen, mint a kelme visszaja — tulajdonképpen eredeti kreáció, mert nemcsak az összesség tartalmát és értelmét adja, nemcsak a »fordított író« munkáját, de a fordítóét, az átültetőét is, akinek az egyénisége szintén szól hozzánk a könyvből. Az ily standard-művek fordítása, mint a Faust is, mindig nagy gazdagodása valamely irodalomnak, s ha providenciális *Nachdichter*-re talál, akkor kétszeres nyeresége. Ebben a magyarításban az olvasó megkapja Goethe-t, a nagyok nagyját, de megleszi Kozma Andort is, a magyar nyelv egyik művészt, aki a nagy költeményhez méltó becsúggal fogott szép föladathoz, amelyet elég szerencsésen tudott megoldani.

Ha a sajtó s az íróársai gratulálnak neki a sikeréhez, csak a gyönyörözetet hálálják meg, amelyet a hatalmas dráma átköltésével az olvasóinak szerzett.

Azt hiszem, neki is sok gyönyörűsége volt, mikor a fordítás munkáját végezte. Egy univerzális szellem gondolatvilágába elmélyedni, s a magunk nyelvében kutatva keresni a szót, mely a leghívebben tolmácsolja az alkotó géniusz eszméit, maga is gyönyörűség, és sokszorosan az, ha Goethe-ről, s annak is legjelentősebb alkotásáról: Faust-ról van szó. A fordítás részleteit lehet kritizálni és kifogásolni, de az egészről csak azt mondhatjuk, hogy imponáns teljesítmény, amelyet csak nehezített — s nem mint sokan hiszik: könnyített — az a körülmény, hogy voltak előzői, akik ugyanezzel a feladattal próbáltak megbirkózni. Az ambiciózus fordító — ismétlem — eredetét akar nyújtani, eredetét abban az értelemben, hogy az ő munkája nem hasonlít ahhoz, amelyet előtte más végzett. Kozmának például — valószínűleg így gondolkozott — nem volt szabad semmit fölhasználni. Nagy Istvánnak, Dóczynek, Váradynak, Komáromynak a fordításából, nehogy ráolvassák: kényelmessé tette a maga dolgát. Pedig megtörténhetett — és meg is történt —, hogy egyik-másik elődjének (különösen Dóczynek) valamely strófa vagy egész jelenet fölmulhatatlanul jól sikerült. Ha nincs is igazán Labruyère-nek abban, hogy minden gondolatot csak *egyféle módon* lehet jól kifejezni, mindenesetre igaz — bár ezt nem állítja —, hogy csak egy-féleképpen lehet valamit a *legjobb* elmondani. S már most ott áll a fordító az ő bálványozott vagy költeménye előtt, amelynek a maga imádott anyanyelvén akar messze elhallatszót hangot adni; s azt találja, hogy egy-egy gondolatot a régebbi fordító úgy illettett át, hogy már nem lehet jobban. Talán lehet, de ő úgy érzi: nem. Ő is azokkal a szavakkal szeretné visszaadni, amelyeket az elődje használt, de ezt nem szabad, ezt tiltja az irodalmi morál.

Keres hát más formát, s néha talál hasonló jó, máskor meg kénytelen megelégedni inferiorisabb értékű megoldással. Az előbbi esetben kínos vesződés, az utóbbiban kellemetlen fájdalomérzés. Végre mégis megjutalmazza a tudat, hogy ha egyes sorai kevésbé sikerültek mint a régebbi fordítások megfelelő részletei, az egész mű, amellyel megajándékozta a költészet és a bölcsélet kedvelőit, mégis csak jobb mint azoké, akik előtte dolgoztak.

Nem bírálni kívánom a Kozma Andor

gondos fordítását, csak elmondani a pár gondolatot, amely foglalkoztatott, amikor olvastam azt, és örültem, hogy ugyanattól a kéztől kaptuk meg az imponáns mű második részét, amely az elsőt nyújtotta nekünk.

A fordítás a forma tekintetében egészen hű. A versek éppen egy csengnek-bongnak mint a legnagyobb német lírikus dallamos soraiban. Ha olyan művelt német ember hallaná őket ebben a fordításban, aki egy szót se tud magyarul, azonnal felkiáltana: *nini, ez a Faust!*... Már ami a tartalmi hűséget illeti, ott sok szabadságot engedett meg magának Kozma, — talán kénytelen is vele. Hiszen vannak német frázisok, amelyek magyarra egyáltalában nem fordíthatók, s vannak goetheségek, amelyek ugyancsak távol esnek bárkinek a magyar nyelvtől, s különösen a Kozmától is, amely annyira magyar, hogy a németre néha rá se huzható. Egy bírálója (Harsányi Zsolt a Nyugatban) ezt a nyelvet, a Kozmát, nem tartja kiválóan alkalmasnak a goetheli mű szépségeinek és mélységeinek a magyarítására. Én sem. Általában ritka az az író, költő, műfordító, aki annyira egyezik nyelvében, gondolkozásában, világnézetben azzal, akit átültetni akar, hogy a providenciális fordítója lehessen. Igaz, hogy Ambrus Zoltán hívatottabb fordítója volt a Madame Bovary-nak s Tóth Béla is egy csomó Maupassant-novellának, az ujabbak közül pedig Kosztolányi és Karinthy mindazoknak a szerzőknek, akiket magyarra tettek át mint bárkimás és mint Kozma Andor a Faustnak. Am az ily irodalmi házasság mindig szerencsés kivétel, s bizony Ignotusnak — maga nyilatkozott róla — ugyancsak kellett küzdelemre, míg a maga újszerű, modern nyelvet *Grüner Heinrich* klasszikusan egyszerű stílusához tudta alkalmazni. De ő is szép munkát végzett, Kozma is szépet, s csak szebbet az által, hogy vesződtek vele, s hogy fáradság látszik a munkájukon. Én is azt hiszem, hogy a Dóczy Lajos nyelve közelebb állott a Goethe-éhez mint a Kozmáé, már csak azért is, mert Dóczy egyformán jól írt magyarul és németül, s azt tartom, hogy az ő Faust-fordítása (*der Tragödie erster Teil*) sikerültebb mint ugyanennek a résznek a Kozma-fordítása, de ő csak az első (s könnyebb) résszel birkózott meg, s Kozma mind a kettőt legyűrte, a rettentő nehéz *zweiter Teil*-t is.

Hogy a fordítás formában hívebb mint tartalomban, az szinte természetes, — hiszen költői mű fordításáról van szó. És az ily fordítás, hogy ha szép akar lenni, nem igen lehet hű. Ahogy valaki egyszer találoan mondta (talán én voltam az): a fordítások olyanok mint az asszonyok. Ha szépek, akkor nem hüek, s ha hüek, akkor nem szépek.

Kétségtelen, hogy vannak kivételek. Ismerek szép nőket, akik hüek, és csúfakat, akik csalfák. És ismerek műfordításokat, amelyek szépek és hüek, és olyanokat, amelyek nem szépek s még csak nem is hüek. De ismétlem, ezek kivételek.

És én megvallom, jobban szeretem azokat a nőket, akik szépek és hülenek (persze nem én hozzám), mint a még oly rutákat, akik hüek (isten mentsen, hozzám). Fiat applicatio! Így vagyok a fordításokkal is.

A Kozma Andor Faust-fordítása távolról se olyan hű mint aminő szép.

Bacdeker.

Történet.

Debreczeni József verseskönyve, az előszót Szenteleky Kornél írta.

A vajdasági irodalom, amely évek óta meddő volt, újabb könyvvel gazdagodott. Egy ismeretlen poeta, akinek művajdasági újságszínáló mesteremberek

sem hallottuk eddig a nevét, mintegy hetven figyelemreméltó verssel lép a nyilvánosság elé.

A kötethez Szenteleky Kornél írt előszót s ebben a következőket mondja: »... költő. Finom érzések, csendülő rigmusok, szép szavak mestere. Nem unalmas, nem érdektelen és nem értéktelen... Ennek a megállapításnak min-

den szavát alá lehet írni. Debreczeni József költő, akinek első kötete is sokkal több már mint biztató ígérlet s egyes versei, mint a *Történet*, *Egy nap bölcsője*, *Mécs*, *Keresztvetés* és sok-sok szép sora, gondolata, érzése visszasír a lélekben akkor is, ha már elolvasta ezt a kedves, finom verseskönyvet.

(P.)

TERE-FERE

A gyermekek meg az ólomkatonák. A béke apostolai gyakran gondoltak arra, hogy az emberöléstől való természetes iszonyatot elsősorban a gyermek lelkében kell meggyökereztetni és helyesebb, ha nem a parlamentben agitálnak a béke érdekében, hanem a gyermekszobában. Ezért már évtizedekkel ezelőtt megindították a harcot az ólomkatonák ellen. (Különös, hogy a békét is mindig harccal akarják elősegíteni.)

Franciaország ebben az évben szintén ezt határozta el és a játékkereskedők nem gyártottak oly sok játékkatonát, mint annakelőtte. Ezek helyett tanulságos oktató figurákat hoztak forgalomba a háború szörnyűségeiről, vagy ártatlan szekerészeket, hidászokat, orvosokat. Egy csoport a mérgező gáz gyilkos hatását mutatta be egy másik játék pedig a csatateret, hol haldoklók hörögnek, lovuk döglődnek.

Miután elmúltak a karácsonyi ünnepek, az év végi ajándékok napja meg a farsang, mikor a francia gyermekek játékokat szoktak kapni, a játékboltok tulajdonosai szemlélet tartottak, vajon melyik játék a leginkább kelendő? Egyik játékkereskedő erről így nyilatkozik:

— Azt tapasztaltuk, hogy ezek a szemléletes játékok, ezek a pacifista-jelenetek egyáltalán nem tetszenek a gyermekeknek. Nem kell nekik többé az ólomkatonára, sem a 42-es ágyúra, sem azok a rohamzó csoportok, melyek a halálra figyelmeztetik őket. Inkább kedvelik a repülőgépet és azt az automatikus ludat, mely gágog. A mai gyermekek pacifisták.

És a felnőttek...?

Rendeletek hóbortja. Amerika az az ország, hol legtöbb rendeletet hoznak s állandóan reformok láza ég az agyvelőikben. Ez a tiszteletreméltó javítási hajlam azonban ujabban valóságos hóborttá fajzik.

Megtiltották a szeszes italokat, a népszövetség elé indítvánnyal léptek, hogy a mákot többé ne lehessen tenyészteni, csak azért, hogy gátat vessenek a morfinizmus pusztításának. F. Ferrero kimutatja, hogy milyen reformokra készülnek még az amerikaiak.

1. A képviselőház most fogadott el egy törvényjavaslatot, mely a gyilkoló fegyverek postai szállítását megtiltja. A szeszes italok ellen hozott törvény szintén így kezdődött, s lehet, hogy nemsokára megtiltják a forgópisztolyoknak boltokban való árusítását is, ami nyilván strucc-politika. (Nem a pisztolyt kell eltüntetni, hanem azt a gyilkos hajlamot, mely az embert bűnre csábítja.)

2. A metodista püspökök gyűlékezete fölterjesztést nyújtott be a képviselőházba, mely követeli, hogy tegyenek lehetetlenné minden háborút. (Majdnem azt mondják, hogy tiltsák meg a háborút.) Erre valaki igen elmésen azt jegyezte meg, hogy a metodista püspökök már évszázadok óta küzdenek a bűn ellen, minden eredmény nélkül s helyesebben tennék, hogyha megtámasztják magukat a bűnt, mely a háboruba vezet. (Ha ez a lépésük sikeres lenne, akkor teljesen fölösleges a felterjesztésük.)

3. Egy orvos-főnök törvényjavaslatot nyújt be a képviselőházba, melyben kifejti, hogy a magasabb társadalmi osztályok házasságai nem felelnek meg a követelményeknek s vagy meddők, vagy pedig oly kevés gyermekkel ajándékozzák meg a társadalmat, hogy egy-egy amerikai családra átlag egy és egyharmad gyermek jut. Ennélfogva azt indít-

ványozza az orvosfőnök ur, hogy minden házasságnak érvényességét pusztán három évre mondják ki és ha ezen az időn belül a házasságnak nincs gyermeke, a házasság önmagától szűnik meg. Aztán a férj is meg a feleség is új pár után nézhet...

Uj hangszer. Firenzében minap egy orosz zenész, *Volicsenko Sasa* új hangszerrel mutatott be, a timpanont, melyen a régi és új zeneszerzők legnagyobb műveit nagy sikerrel játszotta el.

Ez a hangszer tulajdonképpen csak kvintelében új, de az ötlete meglehetősen régi, a Napkirály idejében már ismerték és XIV. Lajos udvari zenésze *Hebenstreit* már be is mutatta a francia udvarnak. A cimbalomhoz hasonlított. XIV. Lajos annyira el volt ragadtatva tőle, hogy szerkesztőjét kitüntette. Akkor már ismerték a spinetet s kezdetleges formájában a zongorát is, de az új hangszer sokkal alkalmasabbnak tetszett a zeneművek előadására. Hangja keményebb, zengzetesebb volt.

Hebenstreit abból indult ki, hogy a hurok hangszereknél nem szabad billentyűzetet alkalmazni, minthogy a hangszínzését lehetetlenné teszi és olyan cimbalom-féle hangszert készített, melynek háromféle hurja van: acél hurja, mint a zongorának, réz hurja, mint a hárfának, ezüst hurja, mint a spinetnek és vastag hurjal is, melyek az orgona hangját utánozzák.

Az orosz zenész alkotta hangszer is ehhez hasonló. Sokkal kisebb a zongoránál, de hangja erősebb, emellett változatosabb is, mert az, aki játszik rajta nem billentyűket nyom le, hanem a hurokat ujjával, vagy cimbalomverővel vagy mind a kettővel egyúttal zengeti meg. Ez a háromévszázados hangszer most visszatért a zenei életbe és a szakértők elragadtatással nyilatkoznak róla.

London a londoniaké! A háború meg

a nyomába lépő gazdasági nehézségek mindenütt a világon megteremtették egy jelszót, mely az idegenek ellen fordul.

London is részt vesz ebben a küzdelemben. Sir William *Yoinson-Hicks* belügyminiszter megüzente a háborút az idegeneknek és az éjjeli mulatóhelyeknek. Alig hogy elfoglalta állását, utasította hivatalnokait, hogy az idegenek elleni törvényt a legridegebben hajtsák végre, soha se az idegen javára döntenek, mert az idegen nem kívánatos elem.

Hogy egy államnak joga van védekezni a nemkívánatos idegenek, betegek, bűnözők ellen, az nyilvánvaló. Különösen akkor, mikor ennek az államnak az adófizetők pénzéből nem kevesebb, mint egymilliókétszáz ezer munkanélkülit kell eltartania. De Anglia nem igen panaszkodhat, mert a Londonban élő idegenek közül majdnem mindenki hasznos munkát végez, ezenkívül az egész országban mindössze 472.862 külföldi él, férfiak, nők és gyermekek. A szabadelvű lapok, mikor ez a szám nyilvánosságra jutott, csodálkozásuknak adtak kifejezést, hogy csak ennyi idegent lát vendégül a nagy Anglia.

Tehát most a belügyminiszter az éjjeli mulatók ellen hadakozik. De itt se megy simán a harc. Megállapították, hogy minden romlás fészke a sok éjjeli mulató. A londoni érsek vezetésével bizottság kereste fel a belügyminisztert, lángoló beszédben vázolták előtte, hogy ezekben a helyiségekben csak a rossz nők, meg a *cápnok* mulatnak — *cápnok* nevezik a hadigazdagokat —, hogy itt kizsákmányolják a szegénységet és a

Üstösséges polgári osztályt s hogy haladéktalanul cselekedni kell. A bizottság azt indítványozta, hogy azonnal vessék latba a Dórát. (A Dóra nem nő, hanem az államvédelmi törvény, *Detence of Realm act.*)

Az éjjellmulatók ellen azonban vajmi bajos föllépni. Mindegyiknek kötelessége beengedni a cirkáló detektiveket, de a klubok annyira föl vannak szerelve vézscsengőkkel, titkos ajtókkal, hogy mihelyt a rendőrség belép, a mulatóknak már hült helyét lel. Utóbb fényesen öltözött női detektivekkel operáltak, kik inkognitóban surrantak be, de szintén eredménytelenül. Londonnak 11.000 klubja van és 1.100.000 klubtársa. Hozzá kell venni azt is, hogy sok klub igen előkelő tagokkal rendelkezik, a walesi herceg, miniszterek, államtitkárok vannak benne. Ennélfogva ez a mozgalom is abba maradt.

A belügyminiszter most új ötleten gondolkodik.

*

Büvös dohoz. San Franciscóban most meghalt Abrams doktor, ki annak idején sok beszédre, orvosi vitára adott alkalmat, mert ő a feltalálója a büvös dohoznak nevezett furcsa készüléknek, melynek segítségével — legalább is ő azt állította — meg tudta állapítani a betegek kórisméjét és meg is tudta gyógyítani. Közben a büvös dohoz Amerikából Angliába került, ahol sok orvos, köztük nevezetes tekintélyek is, elfogadták az amerikai orvos találmányát.

Parázs viták keletkeztek a tudományos világban, főképp Amerika és Anglia között. Egyrészt csodálatos értékek jelentették ki a californiai orvos találmányát, másrészt kinevették őt és pelengérré állították.

Londonban nemrég szaktekintélyekből bizottságot alakítottak, mely gondosan megvizsgálta a büvös dohoz s terjedelmes jelentést tett róla a királyi orvosi akadémiának. De ezt a jelentést — csodálatoskép — máig se hozták nyilvánosságra, véka alá rejtették. Csak ennyi szivárgott ki: a bizottság tagjai kijelentették, hogy megállapításukat nem tehetik közzé, mert az visszaélésre vezetne és csapást jelentene az orvostudományra.

A *Daily Express* egy szakértője leírja Abrams doktor büvös dohozát, melyet a bizottság elvetett. A dohoz igen bonyolult szerkezet, melynek segítségével gépiesen meg lehet vizsgálni a beteg testét, tüdejét, szívet s a hang, melyet egy igen érzékeny mikrofon sokszoroz következtetni enged arra, hogy a szervek helyesen működnek-e. Állítólag egy automota orvos, mely az orvost fölsége teszi.

*

A napfény rabságban. Az ember, mlóta a világon él, állandóan ábrándozik arról, hogy a Napfényt, a Nap melegségét, energiáját rabul eiti, igába hajtja. Minek görnyedezzen bányákban, szemet kotorva, minek dolgozzék a hőért, a fényért, mikor rengeteg mennyiségben előtte van a legnagyobb energiátartály, a Nap? Csakhogy a Nap erejét eddig nem sikerült lebírni.

Most jelentés érkezik erről is. Kis tükrök, nagyító üvegek segítségével Marcel Moere állítólag az emberiség szolgálataiba hajtotta a Nap melegségét is.

— Eddig sikerült — mondja a tudós — 15000 fok Fahrenheit hőmérséklet előldézni és ezt könnyen megduplázhatom. Készülékem segítségével egy darab gyémántot légművé változtattam, és 610 foknál cseppfolyóssá tettem egy darab szemet. Platinát s más fémeket olvasztottam meg, melyek valóságban elfüstölögtek, gőzzé változtak készülékem rettenetes melegségében.

E fölfedezés óriási fontossága, különösen ipari szempontból. Ezen a módon könnyen termelhetünk villamosságot. Abban a völgyben, melyben a tudós kíséreltezik, a Halál Völgyében (*Dead Valley*) a nap állandóan forrón süt és roppant sok villamosságot termelhet.

A gép, egy négy láb átmérőjű gömb, felső nyílásán befogadja a napsugarakat és rengeteg kis tükröz, továbbítja különböző lencsék, nagyítók felé...

Dr. K. K.

Irtá: Szép Ernő

Szegény dr. K. K. Szegény.

Egy tiszteendő noteszomban lapoztam az este.

Nov. 12. Dr. K. K. halálseitelme.

Egypár levéllel azután:

Dr. K. K. elesett. Haslövés.

Dr. K. K. mellé találtam leilni november tizenkettődikén, délelőtt, az erdőben ott valahol a konaticei dombok körül Egyórást raszt volt. Nagy és örvendetes meglepetés! Éjszaka félkettőkor verték föl a szerencsétlen ezredet Obrenovácban, alighogy nagy kinnal elvártélyoztak mindenkit déltől estig és a fáradt, szakállas, sáros és szennyes urak valahogy ágyat, világítást, kályhát és fűtőanyagot tudtak szerezni maguknak mindenféle vacak vendéglőben, iskolában, iparosokban meg elhagyott civil lakásokban. Nohát aztán még borotválkozni, tisztálkodni. (aki nagyon élelmes volt teknőt is rekvirált fürödni), volt legalább féltizenkettő, mire négy-öt napos mozgó harc minden fáradtsága, mocska után ledögölhettek a szegény népkéfélt tiszturak. És kérem félkettőkor riadó! Még az eső is esett hozzá. Különben is akkor minden éjszaka esett az eső.

Hogy az osztán hogy megyen, hogy szeles, hideg eső alatt, rossz térképekkel és rossz utakon, távolról döbbenő ágyuzás mellett, csillagatlan sötétségben, idegenben vonulni, nem tudni hová, nem tudni kinek a bölcsességéből, kinek, minek az örömeért, avval a kiszolgáltattott picikis saját élettel, amelyik ott a bluzon belül (és a bluz alatti bizalmas civilmellényen belül) a test homályából kétségbeesetten leskelődik kifelé, mint valami nyavalyás villamos zseblampa... hogy ez hogy megy és hogy tart világos reggelig, annak a részleteire nem kíváncsiak. Kegyetek ugyebár, egyelőre még Sallustius krónikái százszor érdekesebbek, amelyekben Metellus cipelte magával a római béreskatónákat a gyötrelmes afrikai homokra, a Jugurtha bujkáló csapatai után. Majd kétezer év múlva megkapiátok tik is a ti bronzarcéleteket és a tragikus patinátokat, ti jelentéktelen együgyű férfiak, ti póruliárt egzisztenciák, fiskálisok, jegyzők, könyvelők, kereskedőemberek, akik ott császárkatok, csuszkatatok körülöttem lóháton és gyalog az árokszéleken, bottal, vagy a kivont kardot mártogatva magatok mellett az undok agyagos sárba, meleg cigarettel nélkül, dal nélkül, füttyszó nélkül, a káromkodást elsziszegve, a sóhajt az orrotokon eresztve s a csepegő könnyeket a szveter gallériába eitegetve, lehajtott fővel, diszkrétén.

No, szóval nagy csudára reggel lett azután a végtelen éjszaka után is és kisütött a nap, és melegecske lett; erdőt értünk; az élet könnyű hangiai kezdtek hallatszani, csemegezvéen a zsebből s füstőlven, danolásztak, heccelődtek, fűtvörészték az emberek is, meg az urak is. Lefelet kellett haladni abba az erdőbe, persze felbomlott a kettősrend, mind az emberek szaladtak mint a kecskék; aki nem olvasta az újságból, hogy háboru van, azt hihette volna, valami jókedvű gyakorlat, versenyfutással. Egyszer csak kiabálni kezdnek a szakaszparancsnokok: raszt! raszt! — nohát az ilvet látni kell, hogy áll meg abban a szempillantásban a mozgás, mintha a filmen merevedne meg a mozgó tömeg egyszerre, mert a felvevőgép elakadt. De ez a megállott népség a másik pillanatban már a földön hevert moccanat nélkül, mintha csodálatos könnyed halál lepte volna meg az egész társaságot a fák alatt.

Ott láttam egy tölgyfa tövében ülni dr. K. K. urat és kedves jó pártasomat, akivel még a Szávan innen

melegedtünk össze, mikor K. K. dr. ur. saját meghatározása szerint, mint a Száva-biztosító részvénytársaság alkalmazottja működött. (Azt a népfőlkelő honvédezedest október közepéig a Száva-biztosító csapatok közt tartották. Ott állt dr. K. K. és nagyban szalamizott. A legénye, ki mellesleg még dr. K. K.-nál is öregebb népkéfélt volt belé volt abba a szörnyeteg nagy zsákba buiva, akiben a dr. K. K. fehérneműje, könyvtára, cipőzete, csizmázata, beretválkozó, mosdó készletei, háziatalkája, francia meg svájci kártyapaklijai, Kodakja, meg én nem tudom mi minden felszerelése testvériesült a legényének a himmi-hummiával. Az ugynevezett legény a Thermosüveget halászta ki dr. K. K. barátomnak. (Igaz, Thermos is volt a zsákban!) Meglógázta patent hadizsebkését, azt a kis barna vizilovat, dr. K. K., mikor észrevett és csillant egy hűségeseget a cvikkerje, mert felkapta kedvesen azt a bohó, kövér fejét:

— Bonjour, mon prince! Nous voilà dans la forêt de Fontainebleau! Emfatikusan szólott mindig franciául, csupa bolondériából. Mesélte, hogy félesztendeig élt Párisban ügyvédjelölt korában; a mulatt nők érdekeltek, igen, csak a mulatt nőket megtapasztalni ment Párisba. Nem láttam véletlenül három napia dr. K. K.-t. Örültem, hogy nem sebesült és hogy egyáltalában láthatom és hallhatom. Negyvenkétéves volt. Kir. járásbíró. Vidéken. Augusztusban bevonták, mint hadnagvurat a cs. és kir. világháboruba. Nőtlen ember volt. A szerelem és a jólét törhetetlen hive. (Saját szavai.) Kurtított bajuszt hasznalt, a fejét simára borotváltatta (mikor tehetete, persze) szenvedélyesen szerette a frivol adomákat, a rákot, az ananászt, a burgundi vöröset és a világos pilseni sört. Borzalmas undort jelzett mindig a k. u. k. törzstisztekkel szemben.

— Ezek a szörnyetegek csak a mozgósításnak köszönhetik, hogy érintkezhetnek velem. (Nem is érintkeztek a k. u. k. törzstisztek szegény dr. K. K.-val.) Kérlek le kell feküdnöm egy órát aludni, úgy kimerít az undor, ha ilyen kísérteties emberi alakulatot látok. Gondolhatom barátom milyen önuralmamba kerül, ha tisztelgek nekik, én, a szerelem és a jólét törhetetlen hive.

Boldogság volt a raszt: köröskörül tüzeltek, hallgattak, ettek, tíz perc alatt az egész vitézi nép aludt. Magam tulságos fáradt voltam, dr. K. K. tulságos egészséges volt; mink fenn maradtunk, diskuráltunk. A nap a fákat hosszába megcirogatta. Édes jó levegő volt és drága világosság. D. K. K. kivette a kicsi zsebtükröt a tájbiájából, belenézett, a bajuszt lekeféltte. Egyszer csak elhallgat. Megint emeli a tokos, kicsi tükröt (a sarkába volt a bajuszkefe szerelve) és olyan komoly hangon, amilyent egyáltalában ötle nem lehetett, azt mondja:

— Barátom, azt mondja, illenek az embernek egy kicsit megismerkedni magával mielőtt megdögleszik.

— Mi lett Kálmán?

— Kimondhatatlan furcsa kérék, mikor így az orrom, meg az állam, meg a fülem, meg a szemem bemutatkoznak a tükrőben. Egyáltalán nem tudom mi közöm ezekhez az alakulatokhoz. Nézz ide kérék. (Nyitogatta az orrlukait.) És nézd. (A száját kapkodta széjjel, mint a kutya ha legyet lát.) Röhögni kell barátom. Hogy jut az ember ezekhez a szervekhez? Azt hiszed kérék tisztában vagyok az orrommal, vagy a fülemmel? (Megfogdosta a fülét.) Érdekes barátom. Szervusz. (Ezt a fülének mondta.) Alig virradt, máris alkonyul, az ifiúság hia-

nalkorában vá-há-ha-háálni keccell. (Három hangon énekelt, mint a dalárda.)

Nevettem. Az öreg magyar is föl emelte a sipkáját ott hátrább, mert vagy öt percre visszavonult a zsákkal aludni. Dr. K. K. eltette a tükrökét, megtörülte zsebkendőjével a bicsakot, lesodorta a morzsát a combjáról, leszedte a cvikkert, reálehelt mindkét oldalon az üvegekre s azokkal a kissé bágvadt, idegenszerű saját szemekkel, amelyek az emberre, mint gyámoltalan gyermekek úgy bámulnak, mikor levetik a cvikkert, azt mondta, szegény, kedves, humoros dr. K. K.:

— Édes Ernőm, halálseitelmeim vannak.

— Ugyan ne bolondozz.

— Sőt. Az utolsó percig bolondozni fogok kérék, míg a tisztelt monarchia megdögleszt. Nézd, már november derekán járunk. Mit gondolsz, miért hívtak meg erre a társutazásra Szerbiába? Hogy kalandokat gyűjtsék, vagy hogy a pocakomat elveszítsem a gyalogsportban, netalán? Nem veszed észre, hogy megdöglesztik az embereket? Kérék, már kilenc ütközetben működtem és azt hiszem különös kedvezmény, hogy eddig is nem döglesztettek meg.

Nagyot nevetett és kiabált, hogy egy tucat szegény összetört népkéfélt felkapta a nyakát ott a közel fák alatt:

— Engem barátom, a szerelem és a jólét törhetetlen hivét!

Azután valahogy másról beszélünk. Egyszer csak visszaesett a seitelmébe dr. K. K. Megfirkászta a derékszíját a hasán:

— Ezt a pocakot szerzem kérék a tisztelt világon. Látod barátom ezzel a dologgal se vagyok most tisztában. Ugy érzem, mintha raboltam volna. Hát jár nekem nagyobb adag has, mint akármelyik szegény, közönséges népkéféltnek? Mit gondolsz, ha holnapig valahogy leadhatnám... nyugodtan döglénék meg.

Másnap reggel fénylő körül (mink után egész nap és egész éjjel menetelés volt a térdigérő sárban) dr. K. K. egy bizonyos számú magaslaton, annak is a gerincén, a tisztelt szakasszal elfoglalta a kiélt helyet a megásott lövészárokban. Rendes szokása szerint, mielőtt beavatkozott az ütközetbe, felegyenesedett a lyuk fölé s egészséges, boros, szerelmes hangján rövid beszédet intézett a lövöldöző ellenséghez:

— Tisztelt uraim. Nevem dr. K. K. kir. járásbíró, X. székhellyel. Mielőtt az ugynevezett ütközetbe tisztelt szakasszal beavatkozom, kötelességemnek tartom kijelenteni, hogy mint a szerelem és a jólét törhetetlen hive, kényszer alatt működöm az igen tisztelt világháboruban. Meg kell jegyezni, hogy az igen tisztelt hatalmak hozzájárulásom nélkül és izlésem ellenére fáradoztak e barátságtalan állapot létrehozásán, és én a magam részéről ma is szentül hiszem, hogy lehetetlen, miszerint a művelt európai államok egymásnak háborút izenjenek. Végtelenül fájlalom igen tisztelt uraim a történeendőket. Irányzék hétszázötven!

Efféle kedélyes különbséget akkor még nem vettek szigorúan a fölöttesek a népkéfélt tiszték részéről, akik tízennegyben igen népszerűek voltak, kivált ha meghaltak, mint szegény dr. K. K. barátom is, akkor reggel negyedkilenc táiban, haslövés címen.

MORAVETZ

zeneműkereskedése
TIMISOARA

Románia zeneműközpontja

Minden megrendelést gyorsan és pontosan elintéz. — Jegyzékek ingyen. 372

Bon-Ton cipő nem szorul reklámra

Kapható olcsó árakon csakis
Gonda i drug üzletében
Gözfürdő épület. Edény-piac.

1523

Fordson-traktorok Ford-autók

ALKATRÉSZEK, MICHELIN PNEUK,
MÁV. CSÉPLŐSZEKRENYEK, LEGJOBB
GYÁRTMÁNYU MEZŐGAZDASÁGI
GÉPEK, MANILLA ZSINEG

varrógépek, kerékpárok állandóan mérsé-
kelt napi áron kaphatók:

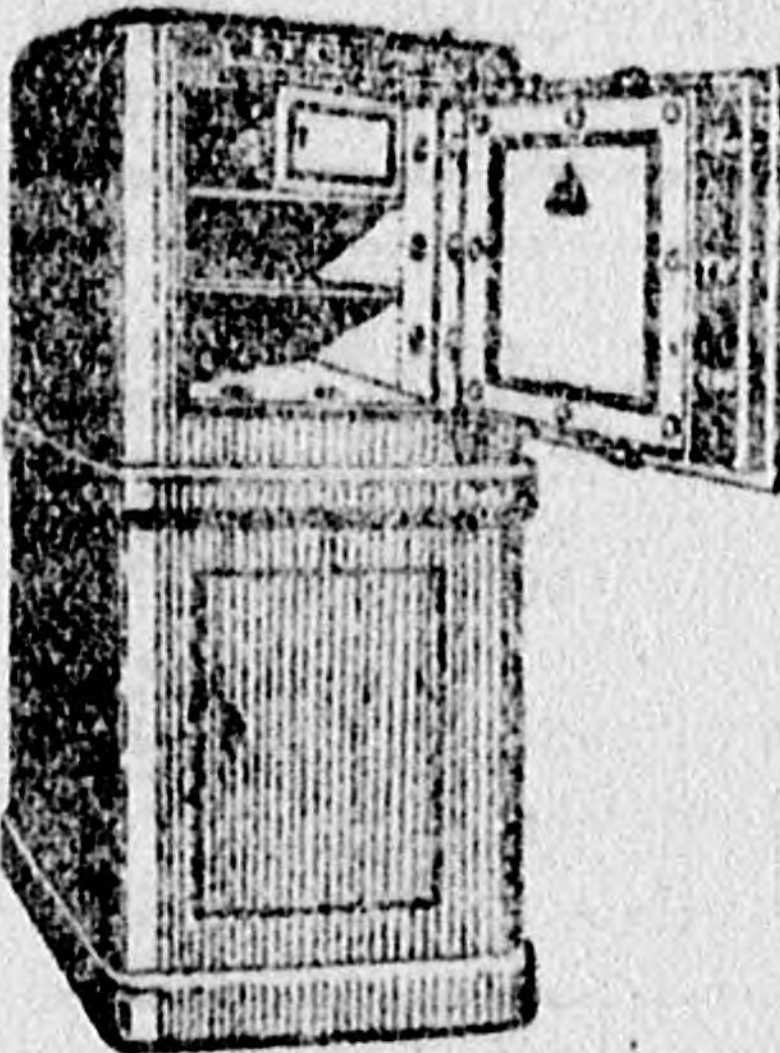
LÖBL SAMU ÉS FIA

cégnél, autorizált Fordson-Ford-Lincoln képviselő
BAČKA-PALANKA

AUTOGARAGE BENZIN- és OLAJÁLLOMÁS
Telefon: 32 Távirat: LÖBL

Legutóbbi szab. találmány!

Kiváló újítás!

**B. O. B. BETON PÉNZ-
SZEKRENYGYÁR R. T.**
VUKOVAR

Távirat: BOB Vukovar Int. tel: on 59

Gyárt és szállít minden kivitelben
ACÉLBETONPÉNZSZEKRENYT
AKTASZEKRENYEKET
TRESSORAJTÓKAT STB.
a legrövidebb és legrövidebb kivitelben
Vezérképviselet és egyetemesítés
jugoszlávia részére:

GOLDSTEIN ARMIN ügy. és biz. iroda, VUKOVAR

Képviselet és bizományi raktár:
KRAUSZ EDE bútorkereskedő, NOVISAD
„REKA” ügynöki iroda, NOVI-VRBAS
K. PANIC, BEOGRAD, TOPLIČIN VENAC 19

Feltétlenül
biztosítási
Teljesen
biztosított!

Bünt követ el, ha cipőszükségletét nem a

„Danica”

cipőüzletben szerzi be, mert a „Danica”
cipő a legszebb, legtartósabb s legolcsóbb

Rejtvény.

A múlt vasárnapi számban közölt rejtvény helyes
megfejtése:

„Számokér”

Helyesen megfejtették: 789-en. Könyvjutalmat nyer-
tek: 1. Komlós Jenő Bač-Topola, 2. Klopfer Sándorné
Subotica Tolstojeva ul. 19., 3. Baila Lili Bač-Topola,
4. Varga Imréné Potiski Sv. Nikola, 5. Kunits Vili Vel.-
Bečkerek, Petrogradska ul. 50., 6. Szekeres Klári St.-
Kanjiža, 7. Matia Neuwirth Dárda, 8. Dr. Fenyő Sán-
dor Mokrin, 9. Halasi Ilona Sekiő, 10. H. Tauszik István
O. žaci, Kendergyár, 11. Ingulusz Gabriella Srbobran,
12. Lavoslav Schwarz Kovačica. Felkerjük a könyvjut-
almat nyerteket, hogy 4 dinar portókötséget a kiadó-
hivatalba beküldeni sziveskedjenek.

A verses rejtvényt helyesen megfejtették 313-an.
Könyvjutalmat nyertek: Arth Margit Ruski Krstur, Heis-
ler Jánosné Osijek 1. Korso 3., Klein Bözsi Veliki
Bečkerek, Brig. Ristića 41.

A

„CITROËN” AUTÓ

a francia autóipar vezető márkája. Iparosok,
kereskedők, orvosok, gazdáknak
stb. legalkalmasabb, mert

beszerzési ára olcsó
üzemköltsége elenyészően csekély
kezelése igen egyszerű

Kapható

10 és 20 HP, 2-6 ülésessel a legmodernebb
kivitelben 40.000 dinártól kezdve
Részletes árajánlattal szolgál

S. AD. ENGL

SUBOTICA, JELAŠIĆEVA ULICA BR. 2.

810

Főmolnár

egy 12 vagonos, automatikus malomba kerestetik.
Szakképzett, energikus, szigorúan rendtartó szak-
emberek adják le ajánlataikat igényeik pontos
megjelölésével „MALOM” jellege alatt a lap kiadó-
hivatalába. Az ajánlat tartalmazza az illető korát,
családi állapotát, állampolgárságát, nyelvismere-
teit és pontos körülírását annak, hogy az ajánlat-
tevő hol tanult ki és azóta is hol és milyen mi-
nőségekben dolgozott.

1549

Braća SPITZER Faárugyár Subotica

VARRÓGÉP

mielőtt varrógépet vá-
sárol, saját érdeke, hogy
meggyőződjön a raktá-
ramon levő világhírű

DÜRKOPP

varrógépek kiváló mi-
nőségéről. Iparos és
női gépekben állan-
dóan nagy választék.

Havi részletfizetés!

Jugoszlávia legolcsóbb
bevásárlási forrása!!!

S. AD. ENGL

SUBOTICA

Angro Detail

Telefonszám 815

Petrogradska ulica 3.
Jelašićeva ulica 2 sz.
1103

LOKOMOBILOR

WOLF-LANZ
600 HP-ig teljesen újak
vagy generáljavitva gyári
garanciával

bérbe is

KERETFÜRÉSZEK, FÜ-
RÉSZEK Pini & Kay
Wien vezérképviselete,
SZIVÓGÁZMOTOROK
kompresszornélküli
DIESELMOTOROK,
NYERSOLAJMOTOROK
Motorenfabrik Darmstadt
vezérképviselete,
MALOMGÉPEK, ÖRLŐ-
JÁRATOK 32-48 coll.

Kedvező fizetési feltételek.
Szállítás kompl. felszerelve

Braća Fischer D. D.

Zagreb, Pantovčak 16

1016

BUTOROK

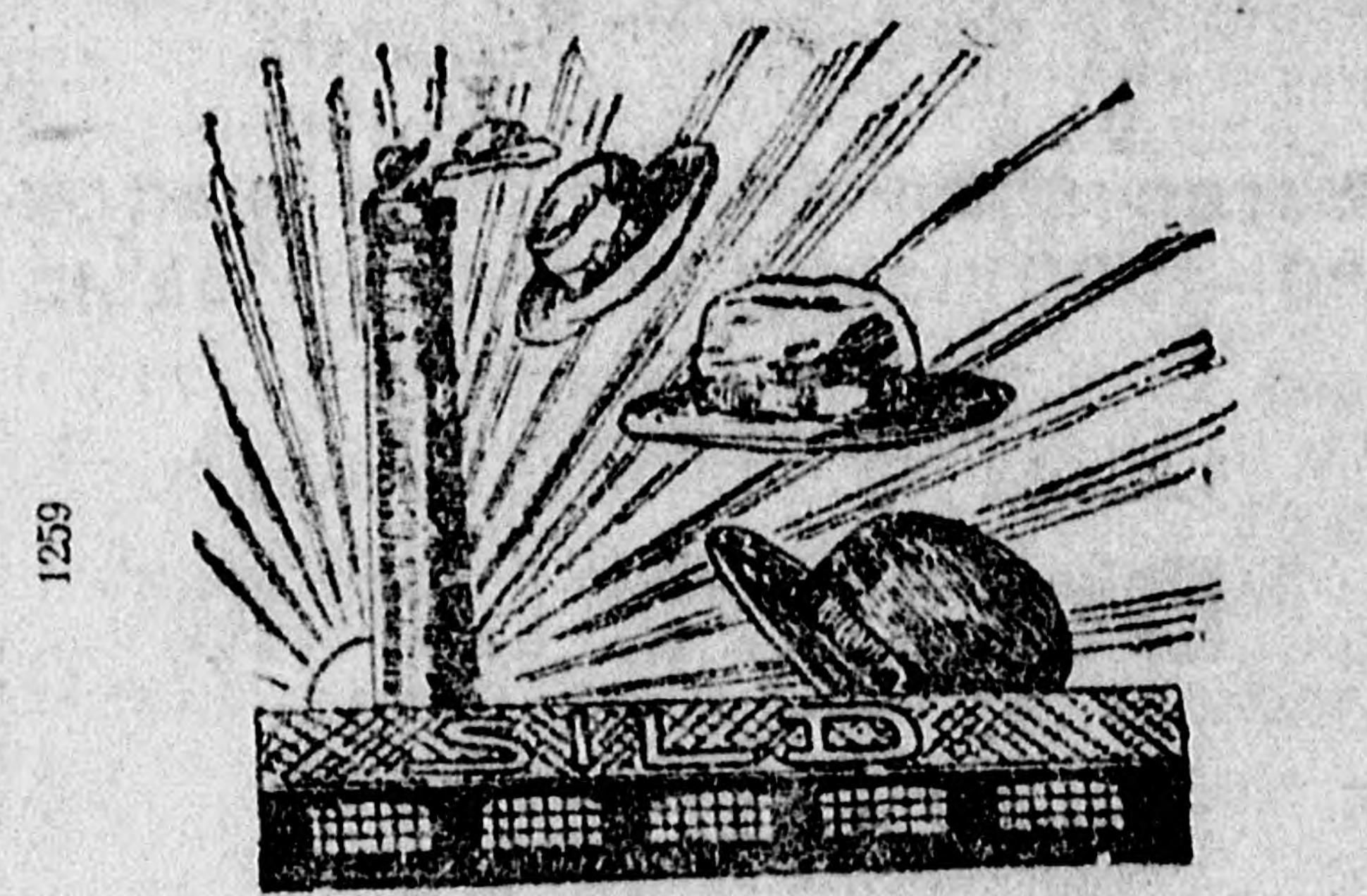
hálók, ebédlők, leányszobák,
teljes lakásberendezések

mélyen leszállított árakon

Megrendelést pontosan készítik, saját vagy adott
rajz után. Minden stílusban, legmodernebb kivitelben.
Jótállással!

Éder Kálmán mű- és bútór-
asztalos

MŰHELY és BUTORRAKTÁR:
Wilsonova ul. 40. (volt képezdével szemben)

Hölgyek és urak figyelmébe!

Megérkeztek a külföldi legmodernebb női-
kalap-formák, amelyekre elvállalom min-
dennemű és minőségű női szalmakalapok
átvarrását és minden színben festését.
Új női szalmakalapok 75 dinártól fel-
jebb, valamint női kalapdiszkek nagy
választékban kaphatók. Mindennemű férfi-
kalapok átalakítását is elvállalom

SILD KALAPIPAR

SUBOTICA, CSIRKE-PIAC

Dr. SZEGŐ K.

SZANATÓRIUMA

felnőttek és gyermekek számára

ABBAZIA (Italia)

Hiszó, edző, diétikus kurák. Szőlbajok, érelmeszesedés
anyagcsere, női- és idegbajok gyógyítására előrangú
gyógyintézet.

7 éven felüli gyermekek kizáró nélkül is felvételt kapnak.

Uj és használt **ZSÁKOK, PONYVÁK** továbbá **ZSINEGEK**
legolcsóbban kaphatók

SCHOSSBERGER & HERED, NOVISAD, FUTOSKI PUT 13. Táviratcim: Hossan
Telefon: 531 — 923

Kohlenbergwerk in Slovenien sucht Vertreter

für die **Bačka** zwecks monatlichen Absatzes von caa 2000—3000 Tonnen guter, gewaschener und sortierter Kohle von 4600 Kalorien, gegen Provision und Garantie oder gegen Verkauf auf eigene Rechnung. Aufenthaltsort des Vertreters muss Novisad oder Subotica sein. — Vorbedingung ist völlige Kenntnis des Marktes und der Klientel. Nur Firmen, die in dieser Branche schon tätig waren, mögen ihre Offerte an **Šentjanski Ugljenik Jakil — p. Krmelj** (Slovenien) einsenden 1516

Modern, nagyforgalommal rendelkező géptéglá, tetőcserépgyár, tűzifa, mész-, cementgyár és kereskedés komplett felszereléssel; uriak, gazdasági melléképületek 30 hold földdel, dunai kikötővel Magyarországon egyik városában

eladó esetleg elcserélhető egy kb 130 holdas jugoszláviai birtokkal.

Baranyában több prima birtok elcserélhető, megvehető jugoszláviai hasonló birtokkal.

Jugoszláviában levő 10 kat. hold szőlő, urilakkal, felszereléssel eladó, esetleg elcserélhető egy Magyarországi birtokkal.

Baranyában és Tolnában eladók 30—1000 holdig terjedő birtokok.

Válaszbélyegre 10 dinár beküldendő

Decleva Iroda Pécs

Széchenyi-tér 8.
Elintéz mindenemű megbízást.

Kérje fel a **448-as telefonszámot** mindent házhoz küldünk

Fűszer, csemege, déligyümölcs, kolbászaru a legfinomabb. Francia konzervek és likörök.

SÁGI és MARJANOVIĆNÁL SUBOTICA
HUSPIAC 620

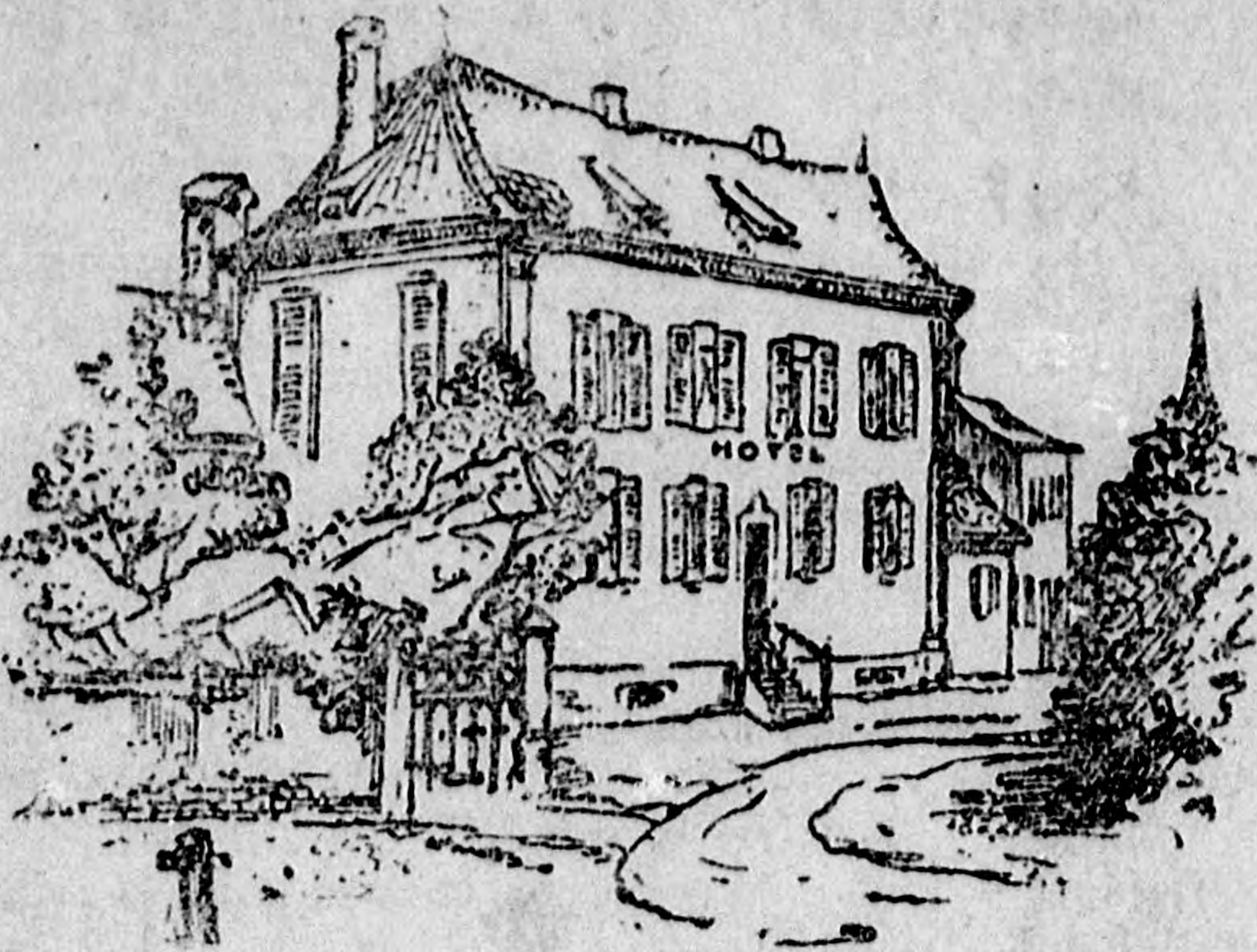
Három saját nevelésű, tenyésztésre kiválóan alkalmas, 2 éves Sementáli

tenyészbika eladó

Fabrika Šećera „Bačka“
Novivrbas. 1513

Rejtettkép.

Hol az utas?

A múlt vasárnapi számunkban közölt rejtettképen az anyóst megtalálták 938-an.

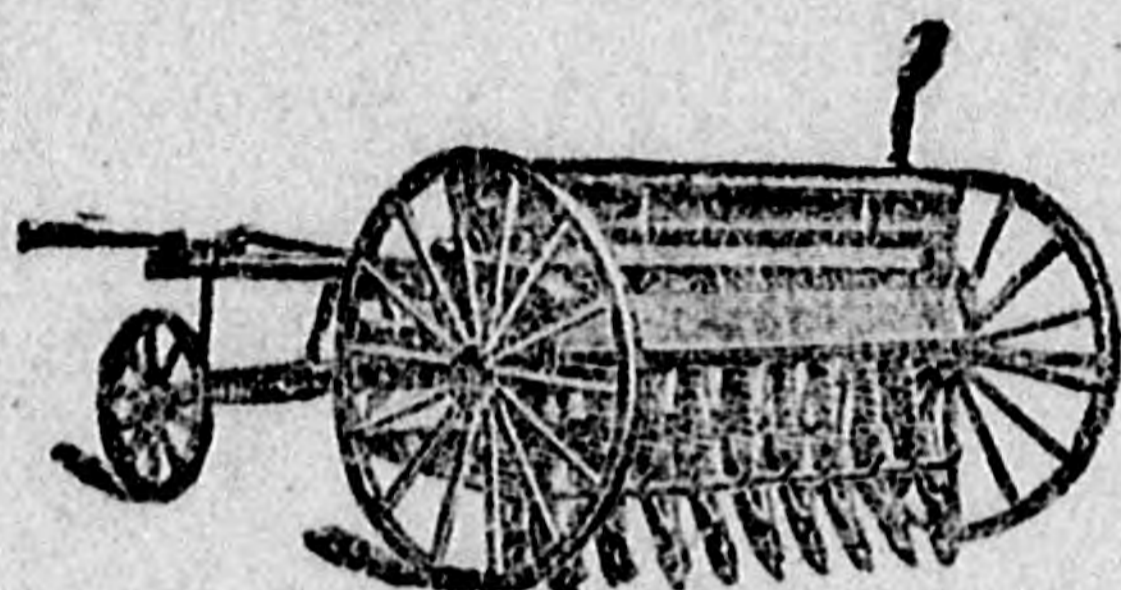
Az első díjat, a nagyított fényképet Stern Dezsőné Bašajid nyerte meg, aki küldjön be egy fényképet a kiadóhivatalba.

A második díjat, az egy doboz valódi „Astra“ kőrömlakkot, Nagy Bertalan subotical gyógyszerárától Nagy Fióra Ruski Krstur nyerte meg, aki küldjön be 10 dinár portóköltséget a kiadóhivatalba.

GAZDÁK FIGYELMÉBE

Melichar-féle

UNICUM-DRILL

vetőgépek, c k é k, Argó kukoricaültetőgép, kukoricamorzsolók, csöves-tengeri darálók, ré-pavágók, szecskavágók, boronák

jutányos áron kaphatók

Rudolf Bächer-Franz Melichar,
Mezőgazdasági Gépgyár és Baitic tejseparator
egyedüli sombori képviselője

Szlávy Oszkár vaskereskedése

Telefon 15. Sombor Telefon 15.

BUTOR

tömör keményfa, elsőrangú gyártmány. Versenyen kívüli árak! Nagyban és kicsinyben. Teljes hálószoba berendezés I-a keményfából 4400 din.-től feljebb

Teljes ebédlő berendezés divatos 12.500 din.-től feljebb

Teljes konyhaberendezés fehérre lakkozott 1950 din.-től feljebb

„DOMUS“ butorgyári-erakat Bernat Pessing
Novisad, Zeljeznicka utca 105-107.
Mitrovica, Planička-ül. 9-11.

680 kg tiszta buzaszem

volt az eredmény, midőn a dobkosárbetétiél alkalmazásával egy 550 keresztből álló buzaszalmát mely már egy közönséges dobkosárral lett csépelve, betétsines géppel szakértőbizottság előtt utáncsépeltették

Pénzt, 1001, munkát takart meg minden eséptulajdonos.
BÁRDOS és BRACHFELD, NOVISAD
Zeljeznicka ul. 105—107. 1353

J. N. Schulhof d. d. Osijek
Jugoszlávia legrégebb és legnagyobb
fával égető mészmuvek

Ajánl

beremend-harsányi kőből égetett, elsőrendű, fehér,
darabos meszet

Minden mennyiség azonnal szállítható. Kizárólagos
képviselő a Vajdaság részére

Révai Adolf, Subotica
Telefon 5-51.

FERD. PIATNIK & SÖHNE WIEN PIATNIK NÁNDOR és FIAI BUDAPEST KÁRTYAGYÁRAK

kizárólagos képviselője egész Jugoszlávia területére

F. BEDŐ SUBOTICA

Šance ul. 19. Telefon 436.

Tekintettel a forgalomban levő hamisított bélyegzőkártyákra, csak a nálam vásárolt kártyákért vállalok felelőséget.

Motoros csónak

A motor 4 tonnás facsónakba van szerelve, személyszállításra és vontatásra is alkalmas. Továbbá egy 25 tonnás **dergiye**, mindkettő 1924-ben készült, együtt vagy külön is, elköltözés miatt eladó.

Csabai Menyhért

Senta, Lazek Lazarevics ul. 24 szám. 1337

Iroda áthelyezési!

A FAUST HIRDETŐ IRODA, könyv- és lapforrasztó cég, a „KROJAC“ kiadóhivatala Novisad, új helyiségeit f. hó 16-tól

Novisad, Kr. Aleksandra ul. 12. I. em. alá helyezte át

(Az Ipar és Kereskedelmi Bank mellett) 1502

Könyvek és divatlapok állandó nagy raktára. Mindennemű új könyvek és zeneművek megrendelésre a leggyorsabban és legolcsóbban szerezhetők be

Rőfös árukat

partit minden kvantumot veszek

PEICS ISTVÁN

1396 Subotica, I. Šučeva ul. 5.

Wandmann István

üveg-, porcellán és zománcedény üzlete
Zrinjski trg 14. szám alatt

MEGNYILT

Állandó raktára: nagy választékban mindennemű servecék, üveg-, porcellán- és zománcedények. Vállal: épületüvegezést és képkeretezést a legolcsóbb napi árban. 1490

BUTOR

Hálószoba, ebédlő és irodaberendezést eladó, amíg a készlet tart, mélyen lezárt árak mellett, a gyár átalakítása miatt, nagyban és kicsinyben, a legegyszerűbb, a legfinomabb, elsőrendű kivitelben

ATLAS D. D. butor- és faárugyár, NOVISAD

Fizetési megkönnyítés 274

HÁZELADÁS

Sentán, legforgalmasabb helyen, fűszer-vaskereskedés, trafik, korcsma szép lakással, hozzávaló mellékhelyiségekkel, nagy telekkel más vállalkozás miatt azonnal eladó.

KOHN GOTTLIEB „Nagy Ásóhoz“

és pedig kétszer mosott kovácsszén, kockaszén ipari célra legolcsóbb napi árak mellett elvámolva ab vagon Osijek

Faszén

I-a száraz pormentes szivógázmotoros üzemre nagyon alkalmas, ajánlunk mindenkori pontos szállításra legolcsóbb árak mellett.

DANICA FAIPAR OSIJEK

Desatura ulica 27. (Telefon 404) 1237

Asztalosok!
I-a fichte
asztalosaru
legolcsóbban
GLIED GYULA
fatelepen, Bajski put
kapható
Ugyanottakácoszlopok
2-7 m.-ig kaphatók.

ELADÓ
egy cséplőgarnitúra
8 HP 14 éves Magyar
Állami cséplőgép,
egy éves 54 colos
Hoffer féle. Érdek-
lődni lehet: **LANG I**
REICH Subotica
Zrinjski trg 3.

Eladó
haláleset miatt
nagy ház
vidéken istállókkal, raktá-
rakkal, ólakkal, 10 1/2 hold
földdel.
özv. Kramer Izidorné
ügynöksége **Osijek I.**
Kapucinska ul. 10

SOMBORBAN
Sztapári-ut 22 alatt
beszálló vendéglő és
Sztapári-ut 20 alatt
lakóház **eladó.**
Közelebbi felvilágosi-
tást ad **özv. Ispáno-**
vics Matild Sombor
Sztapári-ut 22 szám.
1552

Olajos
fahordókat
jó állapotban, minden
mennyiségben magas
áron vesz
Ernst Fülöp
Sombor
1296

DRÓTKERITÉST
legolcsóbban készít
minden vastagság-
bna, tetszés szerinti
magasságban
KOVÁCS
rosta, szita, sodronyfonat
és drótáru készítő
SOMBOR
Láza Kostić broj 2
1390

NYUGATI
FAJBKA
ELADÁS
10 drb. 18-20-hó-
napos, Fernbach Ká-
roly B. csonoplyai és
babapuzsai gazdasá-
gában. Posta Pacsér,
vasútállomás: Baba.
Ugyanott egy mű-
kertész kerestetik.
1548

Képviseletet
elvállal suboticiai rö-
vidáru nagykereskedő,
ki Banátban, Bácská-
ban és Baranyában
jól be van vezetve. —
Cim a kiadóhivatalban

KANADABA
és minden más ten-
gerentuli államokba
s ját költségükön, ug-
szintén Brazília az
ingyenes kiszállítások-
ra pontos felvilágosi-
tásokat ad — **"BIRO**
AMERIKA" Novisad
Kralja Petra ulica 11.

Börgarnitúrák
állandó raktára
HIRSCH LÁSZLÓ kárptosnál
Subotica, Paja Dobanovacka 5
ahol mindennemű új és régi
munkák legolcsóbban eszkö-
zölhetők. 1034

SIRAČKA PROIZVODNJA VAPNA D. D.
SIRAČ-I MÉSZMŰVEK RÉSZV.-TÁRSASÁG
egyedárusítója ajánl fával égetett elsőrendű mi-
nőségű darabos
meszet
építési és permclezési célokra. A gyár nagy termelőképességé-
nél fogva a legrövidebb h táridőre nagyobb szállításokat is
gyorsan teljesít. — Kérjen ajánlatot ugyiszintén saját égetésű
beremendi kőből fával égetett meszre.
SIPOS SÁNDOR MÉSZTERMELŐ
Subotica, I. Sokolska ulica 26. — Telefonszám 858.
1584

A beltéren levő házamban
modern, fűrdőszobas
három
lakás
egyenként is,
örökáron
eladó
Bővebb felvilágosítást nyujt
megbizottam:
Dr. Biró Andor ügyvéd
(Hitelbank-palota.)
1525

Fémrudak
üres és teljes
csapágyöntvények
speciális
bronzöntvényekből
mindennemű
üzem
lokomobil
és mezőgazdasági
gépekhez
nyersen
és kidolgozva
MEMA
SUBOTICA
Fémöntőde
osztály

Öntvények
minden anyagból
mint vörösréz-
sárgarézfémekek
ólom
cink stb.
modellek és
rajzok után
Saját modell-
asztalos
és konstrukció
osztály

Bükköny
Muharmag
Kölesmag
Répmag
Heremag
garantált csiraképes
Sugárnál
Rudičeva ulica

MATIJA BRÓDER
szállítási és vámközvetítő
iroda
Sombor, Párisi-ut 12
1546

Özvegy
Pillischer Mátyásné
Stari Bečej
téglagyárát
felszereléssel tetszés
szerint néhány hold
földdel örök áron el-
adja. Esetleg a folyó
évre 1926. április 1-ig
bérbeadná.
Jelentkezhetnek
Trebitch Jakabnál
Stari Bečej en

Leipzigi tavaszi vásár
1925. március 1-től március 7-ig
Általános mintavásár technikai és
építési vásárral
A világ legrégebb és legnagyobb kiállítása, legkedvezőbb bevásárlási
alkalom, legnagyobb idő és költségmegtakarítás. Őszi vásár 1925.
augusztus 30-tól szeptember 9-ig. Bejelentéseket elfogad és ingyenes
felvilágosítással szolgál.
MILAN LUJANOVIĆ, Knez Mihajlova 47.
Telefon 647 — BEOGRAD.
1535

Elvállal
mindennemű nemzetközi szállítást.
Direkt gyűjtőkocsik Wien — Sombor.
Legpontosabban
eszközöl elvámolásokat.

TÉLI SZALÁMI
I. r. száraz, tiszta sertés-
húsból készült, kg 80 D.
I. r. marhahus kg 18 "
I. r. borjúhús kg 22-24 "
I. r. sertéshús kg 20-22 "
Valamint az összes hen-
tesárutakat mélyen leszáll-
ított áron árusítom
a mai naptól kezdve a
városházában levő (volt
hatósági husszók) üzle-
temben.
Tanonc felvétetik
SZABADOS
hentes és mészáros
1481

FORDSON TRAKTOROK
FORDAUTÓK
Raktárról azonnali szállításra
kaphatók: 9267
FÖLDVÁRI BÉLA, STARI BECEJ. TELEFON: 83
Lincoln, Ford, Fordson autorizált képviselő. Ford autók és Fordson traktorok
a kairészeinek legnagyobb raktára. MICHELIN GUMIK RAKTÁRA. — Olcsón eladó
egy drb. alig használt 35-40 HP autómotor, kapcsoló szekrényvel és teherautóhoz
szükséges felszereléssel.

Raktárunkból azonnal szállit-
juk a legmodernebb típusu,
duplagolyóscsapágyazásu
német gyártmányu fa-
megmunkáló gépeket
és szerszámokat.
Jellinek és Társa Subotica
Paja Kufundžića ulica 4
1246

BOSCH
mágnesgyűjtő készülékek
javítása. — Delejozics saját
egyenáramu mágnesfeszül-
tségű villamos telepen. Te-
keresés. — Tartalékreszek
raktáron
Schmerek Engelbert
Veliki-Bocskerek
Evešova (Magyar) ucca 24.

Gyárunk áthelyezése előtt a raktáron levő
ebédlő-, háló-, uriszoba berendezéseket
minden elfogadható áron kiárusítjuk.
Saját érdekében győződjék meg butoraink elismert jó minőségéről
valamint feltűnő olcsó árainkról
CZIGLER, KÁICS és TÁRSA BUTORGYÁRA SUBOTICÁN
a Barátok temploma mellett 316

A legszebb lemezujdonságok minden nyelven! **Varrógépek, kerékpárok, gramafonok és azok alkatrészei!**
COLUMBIA gramafonlemezek **"VIKTORIA,"** nagykereskedésében SUBOTICA, Zrinjski trg 2 és
vezérképviselője egész Jugoszláviára Pašičeva ulica 9 alatti átjáró ház.
Viszonteladók kérjék speciál ajánlatainkat!
1060

Karbid

a „SUFID“ D. D.

dalmaciai gyárból legjobb minőség, 25%-al több gáztartalommal mint bármely konkurrens gyártmány, 50 és 100 kg-os nettó súlyú bádogdobozokban, mindenféle nagyságú darabokban, kapható nagybani és kicsinyben zagrebi raktárunkról és a gyárból

LEGELŐNYÖSEBB ÁRAKON

EGYEDÁRUSÍTÁS:

Središnjij savez hrvatskih seljačkih zadruga Zagreb

Mihanovićeva ul. 2. — Telefon 17—14. — Táviratcím: ZADRUGAR.

Különleges ajánlatokat karbidra, mindennemű gazdasági gépre és kellékre 1232 valamint terményekre az érdekelteknek ingyen küldünk.

VEL. BECSKEREKI MALOMÉPÍTŐ R.T.

(A. D. ZA PODIZANJE MLINOVA)

Telefon: 264 Alapítva 1921-ben Táviratcím: Mühlenbau

Első és egyedüli jugoszláv gépgyár malomgépek, azok alkatrészeinek és malomberendezési tárgyak előállítására. E vállalatunk új malomépítéseket és rekonstrukciókat a legjobban bevált rendszerünk alapján.

Szahadonlengő forgatyu nélküli siksziták, melyek alkalmasak kisebb malmok részére is.

Allandóan raktáron

mindennemű malomgépek, Ganz-hengerszék, budai „Meteor“ malomkövek, konkolyozó hengerek (trierörök)

Mindenféle selyem-szliaszövetek és sodronyszövetek.

Vezérképviselőt Novisadon:

Gruber Ferenc, mérnök-igazgató

Novisad, Jovana Subotića ul. 9.

Ganz-hengerszék egyedüli bizományi lerakata a Bánátban Kivánatra árjegyzékkel, referenciákkal és mérnöki kiküldéssel szolgálunk.

6797

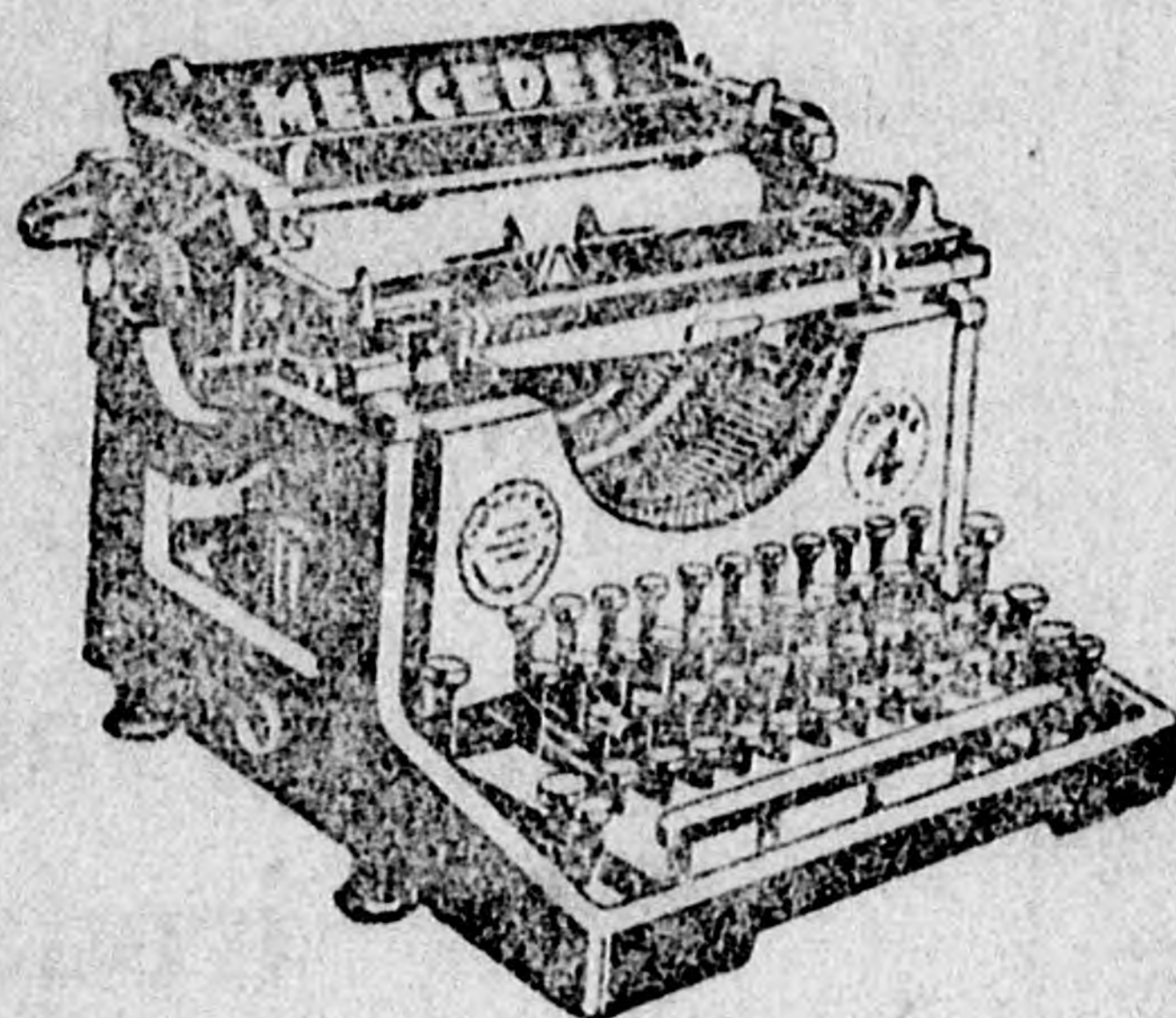
MÉRT RONTJA HITELET?

A kézzel vagy rossz írógépen írt levéllel időt pazarol, bizalmatlanságot kelt, hitelt ront! A kifogástalan külsejű, jó írógépen írt levéllel időt takarít, bizalmat kelt, hitelt szerez!

VEGYEN „MERCEDES“ ÍRÓGÉPET!

Villamos írógépek

A legmodernebb szerszám a szaktudás nélkül szószodható és karbantartható kicserélhető betűzetű írógép

Utazó írógépek

Megtakarítja a mechanikusnak fizetett karbantartási díjat. Egy géppel latin és cirill betűvel írhat

Írógépjavítást vállalunk

Karbantartást vállalunk

Részletre is kaphatja! Ha vevőnk minden irodafelszerelési és papírátviteli jelentékeny engedménnyel kap) Kérjen azonnal ajánlatot és prospektust **S. H. S. vezérképviselőt WILHEIM S. és FIA SUBOTICA**

KIRÁLYHALMI szőlőbirtokos telepen 300 hektó magasfokú

rizlingbor

kisebb tételekben is

ELADÓ

Bővebben

BEER ALBERT

Subotica, VII. Miloš Obelić utica 19.

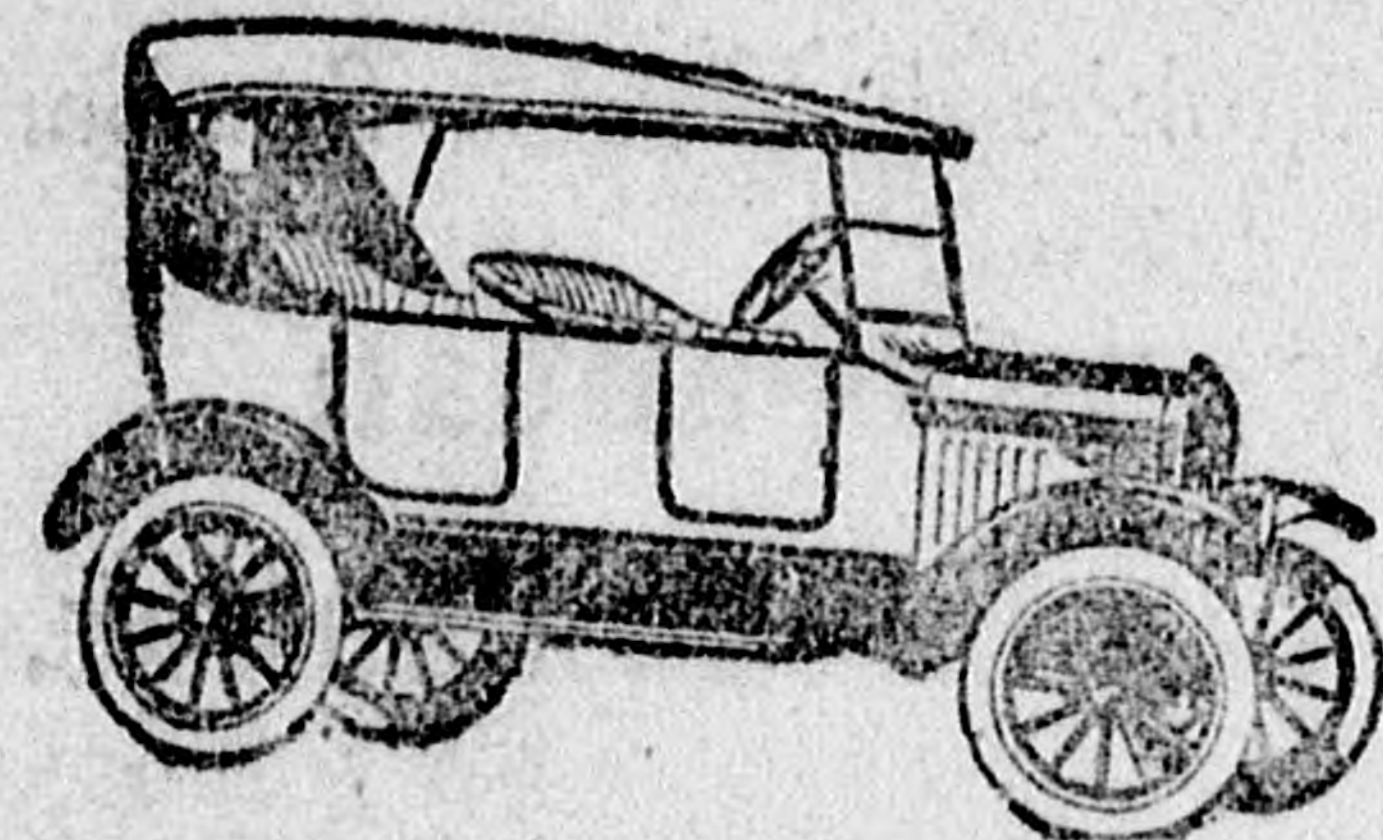
MŰBUTOROK

LEGOLCSÓBBAN

Erdélyi Antal

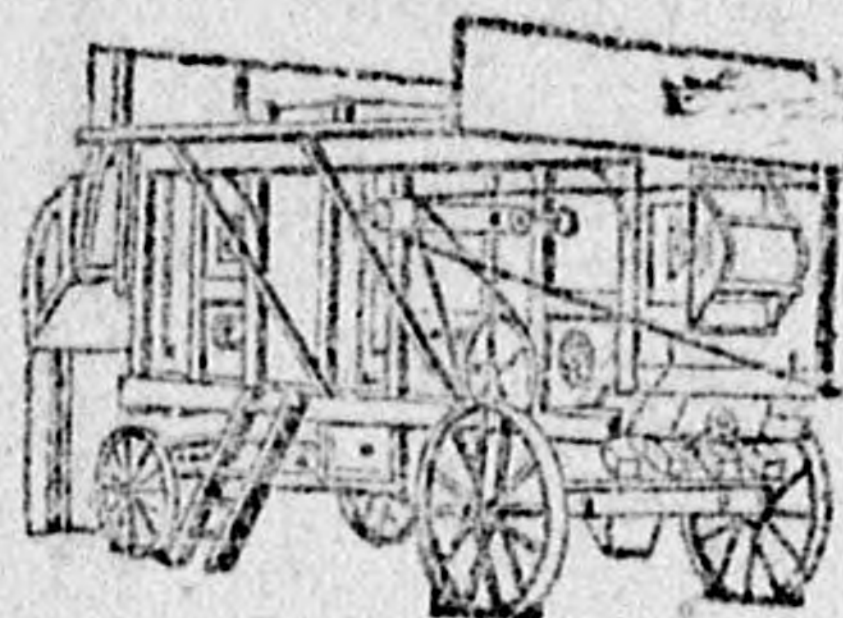
lakásberendezési vállalatánál, IV. Sudarevića u. 4.

RODER DEZSŐ SOMBOR

Ajánlok

azonnali szállításra

allandóan raktáron levő Hofherr-Schranz gyártmányú cséplőgarnitúrákat, valamint összes kisebb mezőgazdasági gépeket, Hofherr-Schranz gyártmányú mezőgazdasági gép-alkatrészeket, törekrázó és szalmarázó tengelyeket, csapágyakat stb. előnyös ár mellett, esetleg részletfizetésre is. — Lincoln-Ford-Fordson autókat, teherautókat, traktorokat és összes Ford gyártmányú alkatrészeket

Mc. Cormick aratógépeket és alkatrészeket, manillát **FORD OLAJAT, BENZINT stb.**

1506

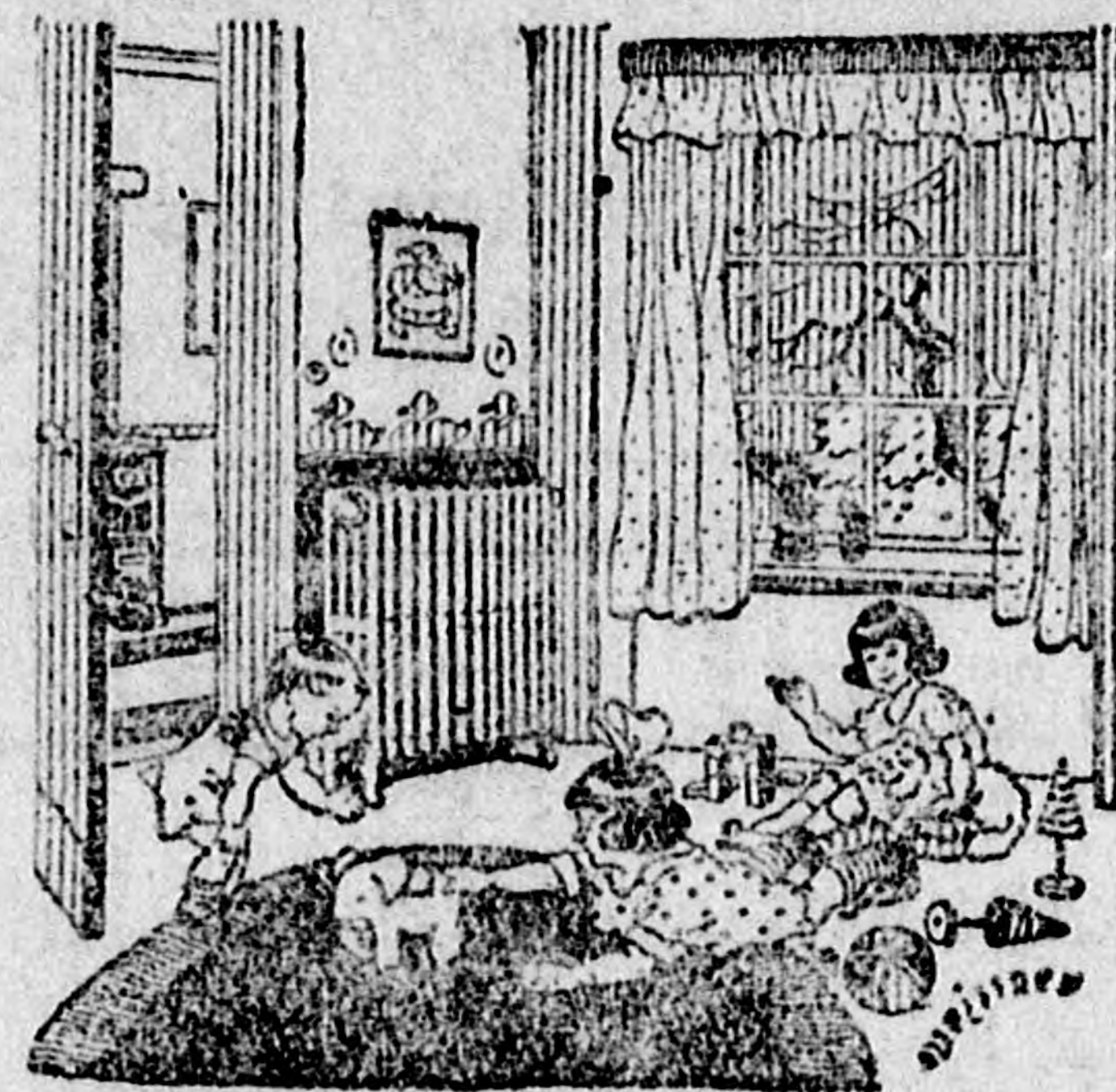
SZENTI és VIRÁG SUBOTICA

ÉPÜLET és MŰBUTOR ASZTALOSÁRU GYÁR

KÉSZITENEK: Műbutorokat, épület, portál, parkett, üzletberendezéseket, stb. — Árjajánlatot díjmentesen küldünk az ország bármely részébe.

TELEFONSZÁM: 383.

185

HARAG-CLASSIC MELEGVIZ FŰTÉS

A jelenkor legegészségesebb és leggazdaságosabb fűtése

Kérjen árajánlatot és felvilágosítást:

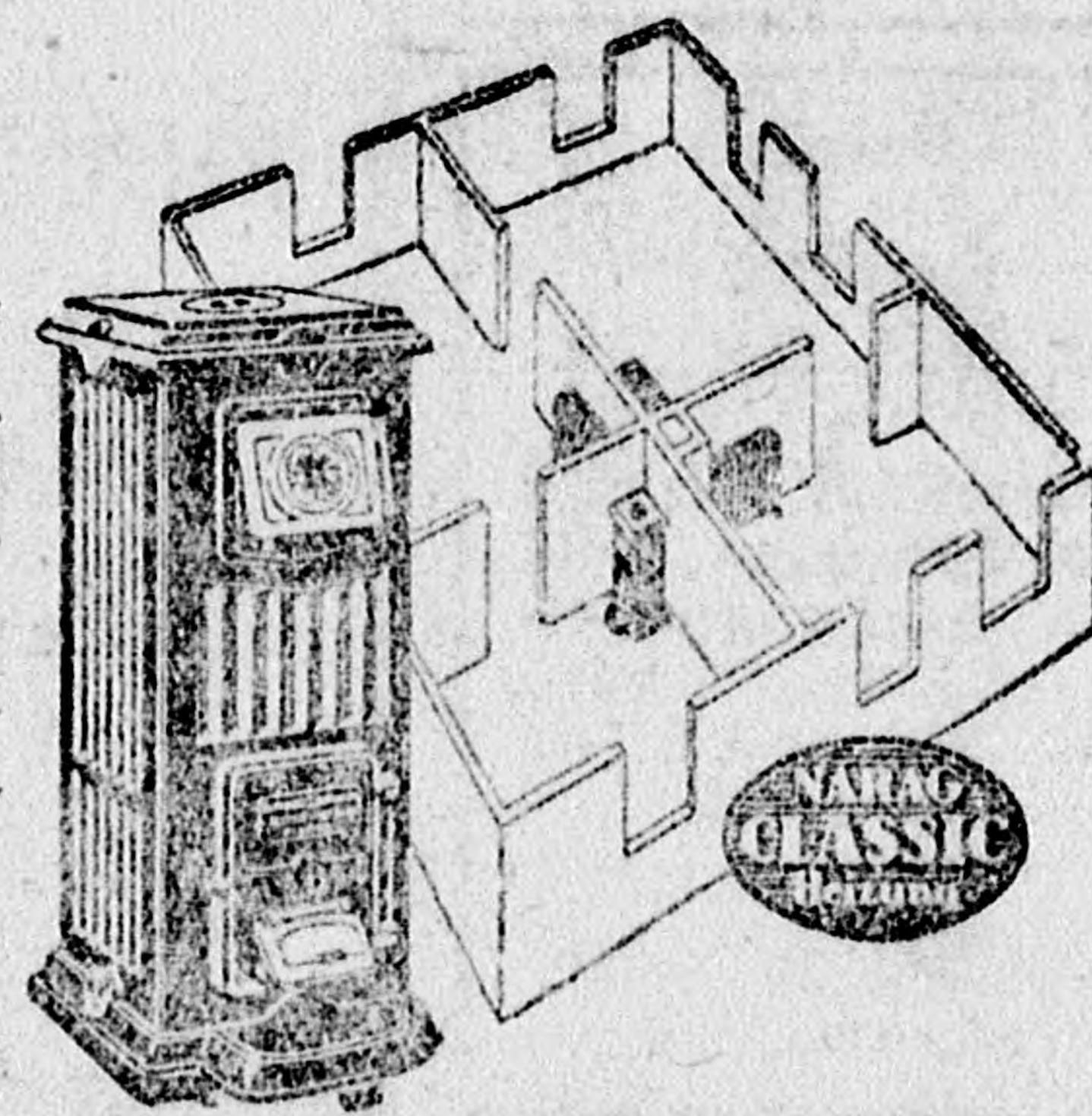
ENGEL ÁDÁM

CÉGTŐL

VELIKI-BEČKEREK

(a főpostával szemben)

Ugyanott üzembem megtökinthető!

Rückkuppelung nélküli komplett

S. I. T. I. RADIO KÉSZÜLÉKEK

RADIO-készülékek összcállításhoz szükséges ALKATRÉSZEK, szakszerű ANTENNAÉPÍTKEZÉS

Fejkagyló

Brown Lautsprecher

Brown Mikrophon

Akkumulátorok

Batteriak

Audionlámpák

PALLAS RÁDIO-VÁLLALAT SUBOTICA

PAJE KUJUNDŽIĆA ULICA BR. 4.

310

a milánói „S. I. T. I.“ gyár jugoszláviai képviselője

SMYRNA SZŐNYEGEKET

művészi kivitelben készít

Gyapjuipar Rt. Vel. Becskerek

Képviselőtek:

Subotica: Hoffmann Mikályné özvegye

Novisad: Krausz Ede

Képviselőtek:

Sombor: Butoresarnok

Zagreb: S. Turković, Októron